

HANGON KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO HANGÖ NATIONALSTADSPARK

Skötsel- och nyttjandeplan

28.12.2016

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

Skötsel- och nyttjandeplan för Hangö nationalstadspark

Hangö stad

Arbetsgrupp:

Kukka-Maaria Luukkonen, Hangö stad
Johanna Laaksonen, Hangö stad
Merja Rönkkö, Hangö stad
Saija Kajala, Hangö stad
Marika Pulliainen, Hangö stad
Elina Kuusisto, Nylands NTM-centralen
Kirsi Hellas, Nylands NTM-centralen
Henrik Wager, Nylands NTM-centralen
Jukka-Pekka Flander, Forststyrelsen
Kai Hyytiäinen, Försvarmakten
Jani Koiranen, Trafikverket
Maija Matikka, Museiverket
Teija Tiitinen, Museiverket
Annukka Rasinmäki, Metsähallitus
Tellervo Saukoniemi, Västra Nylands Landskapmuseum
Heli Vauhkonen, Nylands förbund
Johannes Runeberg, Hangö miljöförening rf.

Redaktion och layout: Johanna Laaksonen
Översättning: Carola Rönnerberg, Per Sarén, Johanna Laaksonen
Foto: Hangö stad / Markanvändningsavdelningen

Hangö 28.12.2016

Sisällysluettelo

Förord	4		
Bladindelning	7		
1. Havsområdet och skärgården:	8	5. Badhusparken och III stadsdelen	30
1.1. Skyddsområdena och objektena	9	5.1. Skyddsområdena och objektena	31
1.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna	10	5.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna	32
1.3. Planering	11	5.3. Planering	33
1.4. Målsättningar och åtgärder	12	5.4. Målsättningar och åtgärder	34
		5.5. Badhusparkens villaområde	36
2. Tulludden och Smörmagasinet	14	6. Furuviik-Bellevue	42
2.1. Skyddsområdena och objektena	15	6.1. Skyddsområdena och objektena	44
2.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna	16	6.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna	46
2.3. Planering	17	6.3. Planering	48
2.4. Målsättningar och åtgärder	18	6.4. Målsättningar och åtgärder	50
3. Östra Hamnen	20	7. Rutter och informationstavlor	52
3.1. Skyddsområdena och objektena	21		
3.2. Planering	22	Källförteckning	54
3.3. Målsättningar och åtgärder	23		
4. Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget	24		
4.1. Skyddsområdena och objektena	25		
4.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna	26		
4.3. Planering	27		
4.4. Målsättningar och åtgärder	28		

Förord - "Historien bakom Hangös nationalstadspark"

Havet är alltid kraftigt närvarande i Hangö. Den maritima påverkan återspeglas i Hangös historia, i grundandet av staden, i stadens struktur och gatubild, i näringslivet och i de moderna hangöbornas liv.

Hangö udd och Tulludden som dess förgrening ligger allra längst i söder på det finska fastlandet. Hangös geografiska läge har även spelat en viktig roll för stadens historiska utveckling.

Hangö nämns första gången i historiska källor från 1200-talet; förbi namnet löpte det danska itinerariet (s.k. Finska vikens sjöväg). Den unika "gästboken" på Gäddtarmen förtäljer om vilken betydelse hamnen på Hangö udd hade; adelsvapnen som sjöfararna ristade in på klipporna på ön söder om Tulludden, namn- och bomärken med hållristningar allt sedan 1400-talet.

När det på 1870-talet grundades två nya städer i Finland var Hangö den ena av dem (1874). Detta var en följd av stadspolitiken som strävade efter att skapa nya centrum för handel och trafik på viktiga platser i landet som höll på att industrialiseras. Hamnen hade tagits i bruk ett år tidigare.

Badhuskulturen och -turismen uppkom för sin del utifrån tanken om att det borde finnas en sysselsättning i Hangö även under sommaren. Hangös unika och mångsidiga natur med sina dynskogar, klippor och parker erbjuder ypperliga ramar för friluftsliv och naturiakttagelser.

På Hangö udd har många strider utkämpats. Redan under 1600-talet tog man ut tull på uddens sydspets och en liten skans uppfördes där. Svenskarna började bygga fästningar i slutet av 1700-talet och då uppfördes fästningar på tre av öarna utanför Hangö. Under 1910-talet var det ryssarna som byggde fästningar. Efter vinterkriget överlät Finland Hangö udd som marinbas till Sovjetunionen. När fortsättningskriget började stod frontlinjen i Lappvik och blodiga strider utkämpades också på öarna som omger udden.

Omkring 400 000 finländare emigrerade i sekelskiftet 1800/1900 för att söka lyckan, av dem åkte ca 250 000 via Hangö till Amerika, Kanada och Australien. Färden inleddes med ångfartyg som transporterade den tidens viktiga exportvara smör till England. Ibland var man tvungen att vänta länge på fartygen uppe på Parkbergens dansklippa.

När bestämmelserna om nationalstadsparker togs upp i markanvändnings- och bygglagen 1999 började Hangö stad på framställan av miljönämnden utreda möjligheten att inrätta en nationalstadspark i Hangö. Beredningen, som inleddes i stadens tekniska- och miljöverk, nådde sitt mål när minnesmärket för inrättandet ristades in i urberget som Fyra Vindars hus står på. Hangö nationalstadspark inrättades genom miljöministeriets beslut den 15.5.2008.

"För att bevara och vårda kultur- eller naturlandskapets skönhet, naturens mångfald eller historiska särdrag inom ett område som hör till den urbana miljön eller därtill anslutna värden i stadsbilden, sociala värden, rekreativvärden eller andra särskilda värden kan en nationalstadspark inrättas."

"För en nationalstadspark kan avsättas områden som i en plan enligt denna lag har avsatts som park, rekreativ- eller skyddsområde, värdefullt landskapsvårdsområde eller för någon annan användning som är lämplig med tanke på syftet med en nationalstadspark."

Till grund för ansökan om stadspark och beslutet om inrättande genomfördes 2000-2007 en omfattande utredning om grundande. Syftet med utredningen förutom att presentera Hangö stads särskilda värden som uppfyller kriterierna som miljöministeriet ställer på en nationalstadspark var att berätta om den unika naturen på området som hör till nationalstadsparken och stadens särpräglade byggnadshistoria samt de åtgärder med vilka dessa värdefulla objekt har skyddats. Utredningen om grundande har bundits till en bok.

KRITERIER

1. Kriterier för innehåll

En nationalstadspark ska innehålla naturområden som är viktiga för bevarandet av stadsnaturens mångfald, kulturmiljöer jämte byggnader som är viktiga med tanke på landets historia eller stadens egen utveckling och parkarkitektoniskt eller estetiskt betydande parker och grönområden.

2. Kriterier för omfattning och enhetlighet

En nationalstadspark ska som park- och grönmiljö vara tillräckligt omfattande och ostörd och ha en så enhetlig grönstruktur att det är möjligt att ta sig från en stadsdel till en annan genom den.

3. Kriterier för ekologi och kontinuitet

Ur ekologisk synpunkt är det viktigt att området har ekologiska korridorer som gör det möjligt för olika arter att röra sig och stå i växelverkan med varandra och att området är kontinuerligt, dvs. förenas direkt utan skarp gräns med naturområden utanför staden eller den omgivande landsbygden.

4. Kriterium för stadscentrering

Nationalstadsparken är en del av stadsstrukturen. Väsentligt är att den börjar i stadskärnan eller i omedelbar närhet av den.

Nationalstadsparkens område återspeglar mycket väl Hangö stads hela utvecklingshistoria allt från att stadens grundades. I stadsbilden syns fortfarande de första tecknen på att staden byggdes och effekterna av de första detaljplanerna för staden.

Hangös nationalstadspark omfattar ett enhetligt och mångsidigt område som sträcker sig från stadens vidsträckta centrumområde till det omgivande skärgårdsområdet och de betydande naturområdena i närheten. I nationalstadsparkens område ingår också i betydande grad fastigheter i privat ägo.

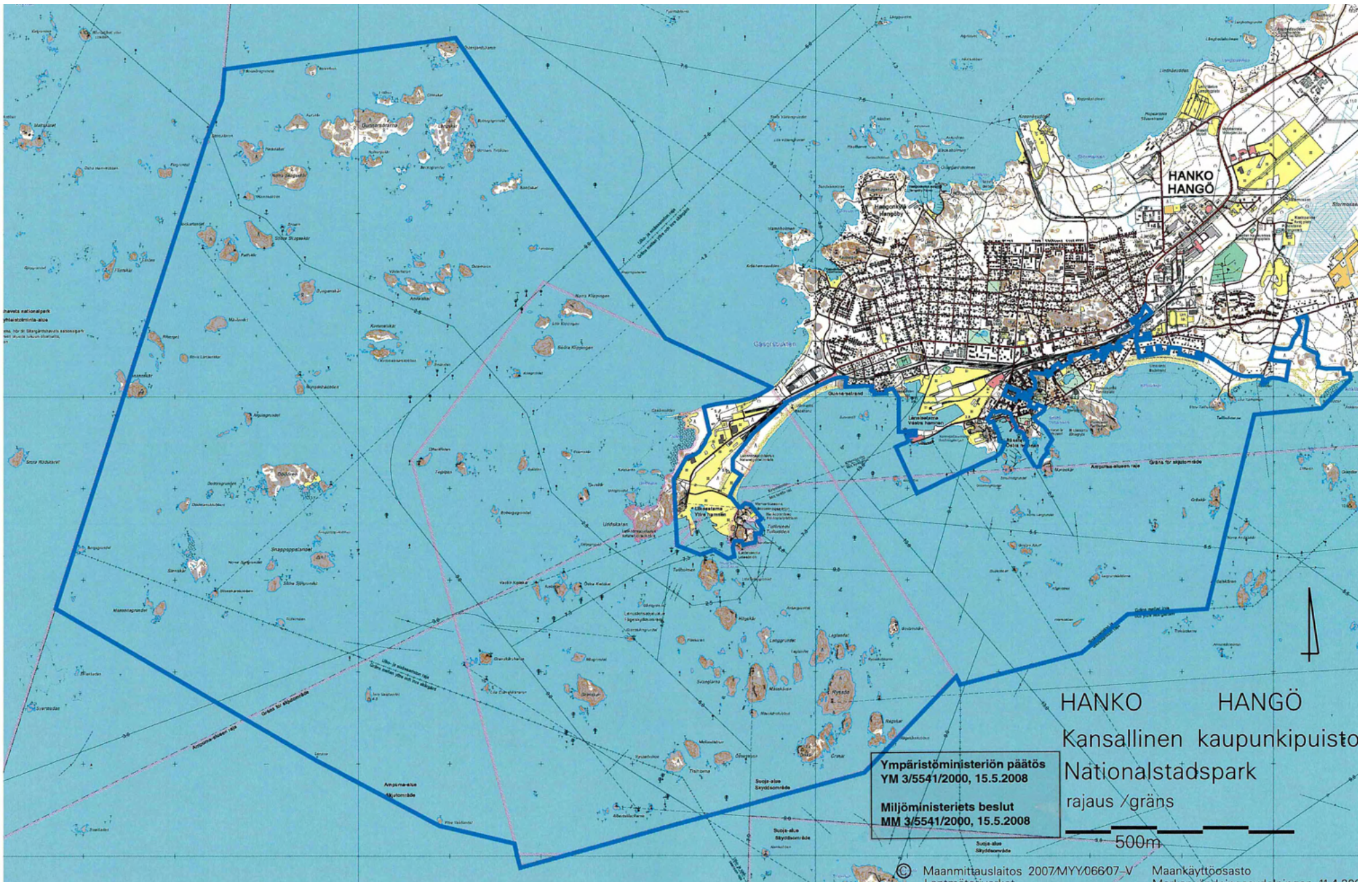
Stadsparken omfattar en stor del av kustområdena på Hangö udds södra sida. Stadsparkområdet har på fastlandet en längd på ca åtta kilometer och en maximal bredd på ca en kilometer. På fastlandet hör en strandlinje på ca 11,5 km till nationalstadsparken. Nationalstadsparkens totala areal när havs- och skärgårdsområdena räknas in uppgår till ca 6 300 ha. I stadsparken ingår alltså bebyggd kulturmiljö, ett flertal sandstränder, Furuvik, Tulludden, havsområdena och skärgård.

"I beslutet om att inrätta en nationalstadspark kan det med kommunens samtycke tas in bestämmelser som behövs för att områdets väsentliga värden ska bevaras. Andra bestämmelser som behövs för vården och användningen av området utfärdas i skötsel- och nyttjandeplanen, som kommunen gör upp."

Hangö nationalstadsparks status och särställning kan sammanfattas så här: *Havet och havets närhet och det därmed förbundna historiska perspektivet sträcker sig fram till våra dagar.*

För att värna om dessa värden har vi utarbetat den här skötsel- och användningsplanen. För sammanställningen av innehållet i planen har markanvändningsplanerare Johanna Laaksonen ansvarat.

Kukka-Maaria Luukkonen
Stadsgeodet

Bladindelning

Havsområden och skärgård s.8-13

Teckenförklaring
□ Maria nationalstadspark

Boulevarderna, Regattastranden, Vårdberget s.24-29

Östra hamnen
s.20-23

Badhusparken och III stadsdelen s. 30-41

Rutter och
signaler
s. 52-53

Bellevue - Furuvik s. 42-51

Tulludden och
Smörmagasinet
s. 14-19

Målsättningar områdevis

1. Havsområdet och skärgården: Presentation av området

Närmare beskrivning se

Utredning om grundande

Teckenförklaring

 Nationalstadspark

Hangös placering på en udde som sträcker ut sig i havet och utanför vilken öarna till största delen är trädlösa och klippiga skär, skapar ypperliga vindförhållanden för segling.

Skärgården ägs av staten och Hangö stad.

För hangöborna ersätter båten sommarstugan. De mest skyddade öarna erbjuder trivsamma utflyktsplatser för båtfarare, efter fåglarnas häckningstid.

Hangö udd har i århundraden varit en viktig plats för militär- och handelssjöfart i striden om Östersjöns herravälde. Ruinerna av Gustavsvärn, Gustav Adolf och Meijerfeldt påminner oss om befästningen.

Havsområden och skärgård: 1.1. Skyddsområdena och objektena

Natura 2000 –områdena och Tulluddens fågelskyddsområde.

Den västra skärgården är SPA-område, det vill säga ett särskilt skyddsområde som utsetts för att skydda arterna i fågeldirektivets bilaga I och som har anslutits till Natura 2000-området. Området har dessutom tagits upp i förteckningen över internationellt värdefulla våtmarker, det vill säga som Ramsar-objekt och hör också till de skyddade havsområdena i Östersjön (BSPA) enligt HELCOM och till de internationellt viktiga habitaterna för skyddande ● av fåglar (IBA).

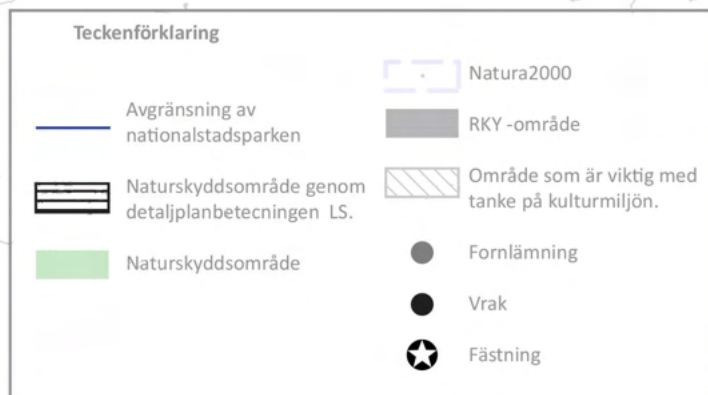
Tulluddens fågelskyddsområde omfattar 2 566 ha av vilka 460 ha är landområden (220 ha öar) och ca 2 110 ha vattenområden. Hangö stad äger 1 948 ha av området och staten 622 ha.

I området ingår Tulluddens naturskyddsområde i sin helhet. På västra sidan omfattar Natura 2000 endast öarna. Skärgården är ett viktigt häckningsområde för fåglar ● och här lever även nationellt utrotningshotade fjärilar. Området har en mycket omfattande artrikedom. Tulluddens fågelskyddsområde ligger längst i väster i området som bildar Hangös nationalstadspark.

Tulluddens naturskyddsområde omfattar ca 2 240 ha och är i sin helhet fridlyst som skyddsområde i enlighet med naturvårdslagen.

Skärgården är ett synnerligen viktigt område för det häckande fågelbeståndet. På området häckar utrotningshotade arter som t.ex. större strandpipare (*Charadrius hiaticula*) och svärta (*Melanitta fusca*). Tulludden är till följd av sitt geografiska läge även ett av Finlands viktigaste flyttfågelstråt och en nyckelplats för forskningen kring flytt- och strykfåglar.

Största delen av havsområdena ingår i Natura 2000. Områdena framför Furuviken och Tulludden ingår dessutom i naturskyddsområdena.

Fornminnen under vatten är sådana vrak eller vrakdelar som kan antas ha sjunkit för minst hundra år sedan eller delar av sådana vrak och andra undervattenkonstruktioner som människan byggt och som förtäljer om det förflutna. Framför Hangö ligger rikligt med vrak; en del uppfyller kraven för fornminne, andra är klart yngre.

Havsområden och skärgård: 1.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna

Skötsel- och användningsplanen för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår är en plan på allmän nivå (väntar på miljöministeriets godkännande).

Teckenförklaring	
	Avgränsning av nationalstadsparken
	Skötsel- och användningsplanen för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår
	Rörelse och strandhugg är förbjudna under hela tiden då det är öppet vatten.
	Gående är tillåtet på markerad stigarna.
	Landstigningsförbud 1.4.-15.7.
	Landstigningsförbud 1.4.-20.6.
	Forminnesområde. Landstigning endast via Gäddtarmens brygga. Annars fritt att röra sig.

Russarö ligger på södra sidan om nationalstadsparken och sjöstridskrafternas skyddsområde sträcker sig inte till parkområdet. På Russarö ordnas skjutövningar och ljudet som dessa förorsakar hörs ända till fastlandet. Bullret är inte fortgående och medför inte olägenheter för utnyttjande av skärgården för rekreationsändamål.

De föreslagna landstigningsförbuden följer skötsel- och användningsplanen för Hangö Tulludden och det omgivande skyddsområdet (1992) med undantag av Gäddtarmens forminnesområde. Där man får inte ankra på området och landstigning får ske endast via Gäddtarmens brygga.

Holmarna har i landskapsplanen markerats som rekreationsområden och de är Hangö stads rekreationsområden. Denna användningsform består på området och Natura-2000-nätverkets målsättningar tryggas genom användningsregler som Hangö stad beslutar om.

Skötsel- och användningsplanen för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår är en plan på allmän nivå som väntar på Miljöministeriets godkännande. Stadsstyrelsen i Hangö har inte godkänt de i planen föreslagna utvidgningarna av rörelseförbuden.

Havsområden och skärgård: 1.3. Planering

Det finns inte en detaljplan för skärgården och havsområdena.

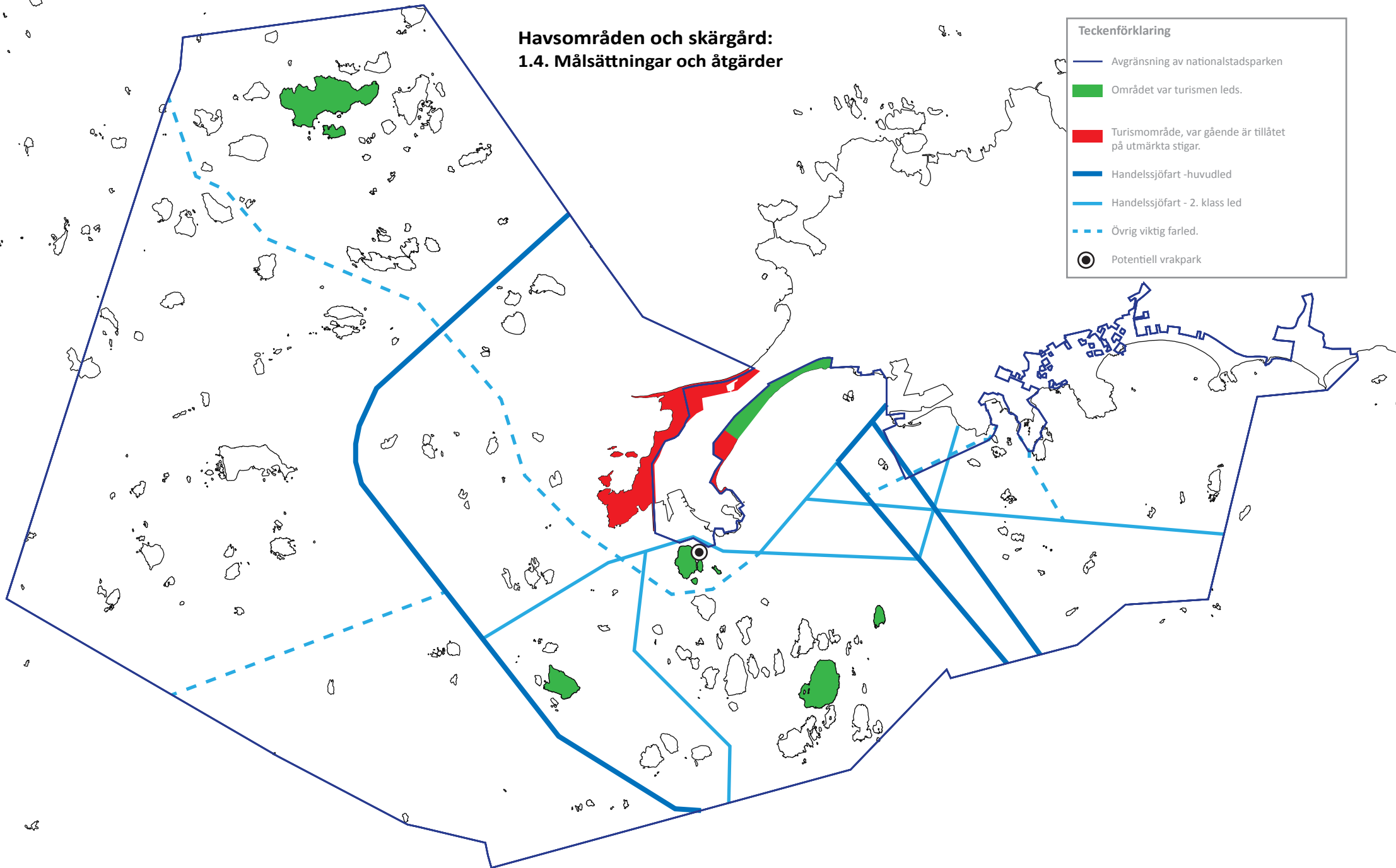
Teckenförklaring	
	Detaljplanerat område
	Aktuell detaljplanering
	Generalplan
	Avgränsning av nationalstadsparken

Hangö Fästning

Gustavsvärn, Gustav Adolf och Meijerfeldt är inte detalj- eller generalplanerade områden. De utgör en del av de bebyggda kulturmiljöerna av riksintresse (RKY).

Havsområden och skärgård: 1.4. Målsättningar och åtgärder

Teckenförklaring	
	Avgränsning av nationalstadsparken
	Området var turismen leds.
	Turismområde, var gående är tillåtet på utmärkta stigar.
	Handelssjöfart - huvudled
	Handelssjöfart - 2. klass led
	Övrig viktig farled.
	Potentiell vrakpark

Skötsel- och användningsplan för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår (väntar Miljöministeriets godkännande).

Användningen av skärgården styrs av *skötsel- och användningsplanen för Tulludden samt omgivande omgivande naturvårdsområden* som färdigställdes år 1992. Efter miljöministeriets godkännande styrs skötseln och användningen av skärgården av skötsel- och användningsplanen för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår. Stadsstyrelsen i Hangö har inte godkänt de i planen föreslagna utvidgningarna av rörelseförbudet. Det huvudsakliga målet för skötseln, användningen och utvecklingen av skärgården är att bevara dess naturvärden och stödja rekreativ bruket av området. När det gäller bevarandet av naturvärdena beaktas skillnaderna mellan naturen i den så kallade yttre skärgården och den inre skärgården.

Rekreativ bruket av skärgården

Vanligtvis utnyttjas skärgården för rekreation av enskilda personer eller smågrupper som rör sig i naturen eller till havs. Områdets potential är med tanke på turismen delvis fortfarande outnyttjad. Målet är att det ska vara möjligt att röra sig på planerade områden som tål användning på öar där det är möjligt att uppföra konstruktioner som sparar på naturen, bl.a. färdiga förtöjningsplatser för småbåtar, spänger, vindskydd, toaletter, informationstavlor etc. Uppförandet av bastu- och möteslokaler på några av öarna ökar möjligheterna att utnyttja skärgården för turism.

Konstruktioner och informationstavlor i terrängen

När turistserVICEN utvecklas på öarna ska eventuella konstruktioner placeras på sådana platser i terrängen där de passar in i landskapet och medför så lite olägenheter som möjligt. Vägledningen i terrängen utvecklas så att hela nationalstadsparken får en enhetlig framtoning. En särskild plan för främjandet av skärgården för rekreativ syften ska tas fram.

Sjöfart

Handelssjöfartens huvudfarled, ett flertal av handelssjöfartens farleder av andra klass liksom också farleder avsedda för båttrafik huvudsakligen i fritids- och nöjessyfte löper genom nationalstadsparkens område. Huvudfarlederna är nationellt sett betydande trafikleder längs vilka huvudparten

Gustavsvärn.

Dykning vid Kabelvraket. © Pekka Tuuri

av godsströmmarna inom sjötrafiken löper. Huvudfarlederna underhålls fortgående och hålls öppna även under vintern.

Trafikverket har för varje farledsklass fastställt en farledsskötselsklass som anger i vilket skick farlederna hålls. I farledsskötseln ingår bl.a. muddring på grund av uppgrundning och reparationer av skyddsanordningar med försvagade konstruktioner.

Farlederna är ekonomiskt och operativt sett betydande för Hangö stad. När rekreativ bruket av skärgården utvecklas ska farlederna beaktas och underhålls- och utvecklingsåtgärderna i anslutning till farlederna får inte äventyras.

Kulturarvet under vatten

Hangöudd har varit en betydande etapp i sjöfarten längs Finska viken. Till en följd av den långvariga sjöfarten känner man till ett flertal gamla skeppsvrak i Hangö skärgård. Vid den tidpunkt då skötsel- och användningsplanen görs upp känner man inom området för nationalstadsparken till 14 sådana vrak som enligt lagen om fornminnen betraktas som fredade fornminnen. Det är tillåtet att dyka bland vraken för att betrakta och högakta dem samt att ta bilder på dem. Vraken intresserar många hobbydykare och Hangö är traditionellt ett av de viktigaste målområdena för finländska vrakdykare.

I syfte att underlätta dykningsverksamheten markerades 2013 det mest kända vraket på stadsparkens område, nämligen det s.k. kabelvraket i närheten av den gamla naturhamnen vid Gäddtarmen med boj. Bojmarkeringen skyddar också vraket mot skador som stödfartygens ankare orsakar. Till lämpliga vrak kan man också bygga s.k. vrakparker som är ledda dykningsrutter. Med hjälp av informationsskyltar styrs dykningen vid målet från en intressant detalj till följande och dykarna får information om vraket.

2. Tulludden och Smörmagasinet: Presentation av området

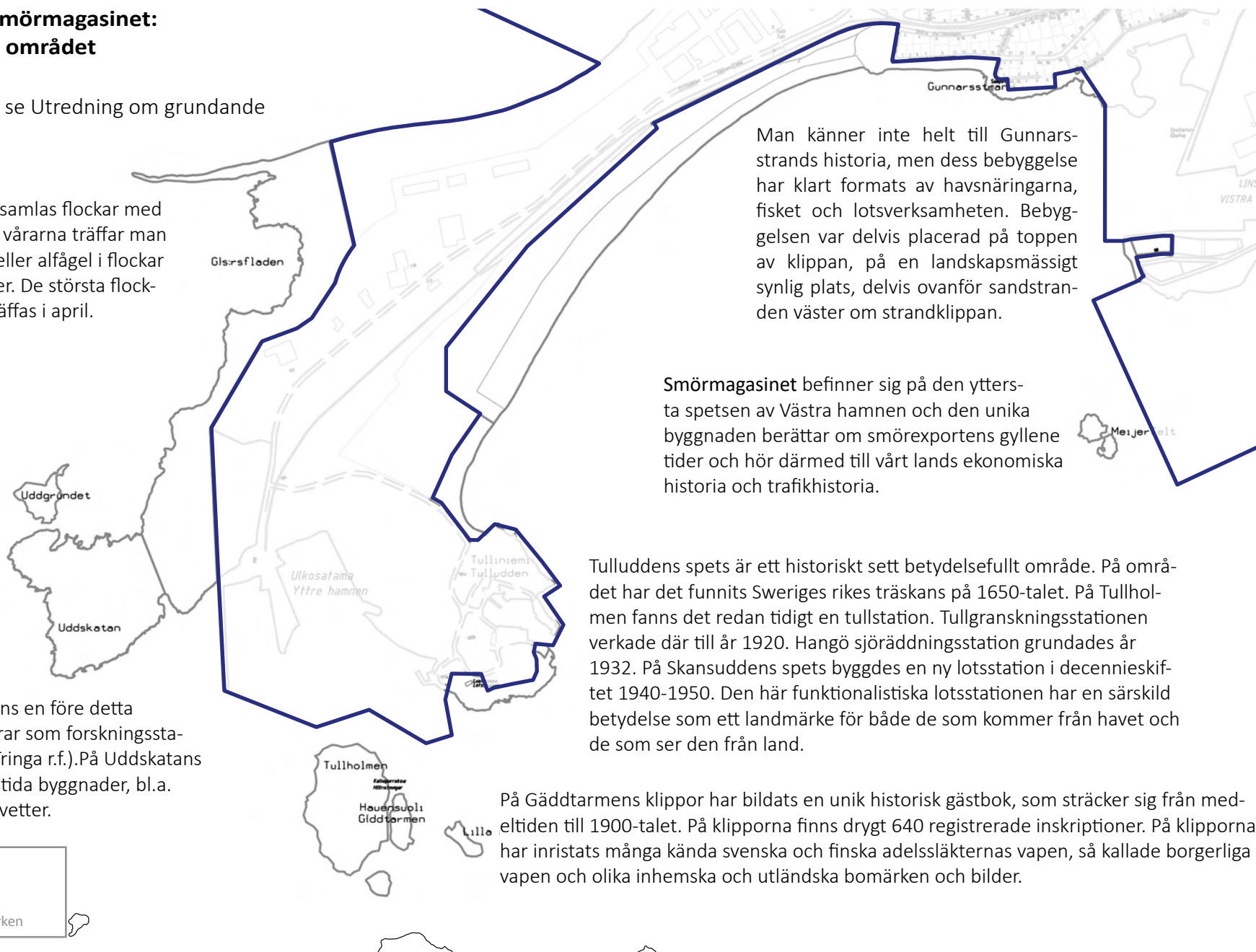
Närmare beskrivning se Utredning om grundande

På Tulluddens område samlas flockar med tusentals flyttfåglar, på våarna träffar man normalt på t.ex. ejder eller alfågel i flockar på över 20 000 individer. De största flockarna med sjöfågel påträffas i april.

På Tulluddens spets finns en före detta fiskarstuga, som fungerar som forskningsstation för fågelskådare (Tringa r.f.). På Uddskatans klippor finns även krigstida byggnader, bl.a. utkikstorn och kanonlavetter.

Teckenförklaring

— Avgränsning av nationalstadsparken

Man känner inte helt till Gunnarsstrands historia, men dess bebyggelse har klart formats av havsnäringarna, fisket och lotsverksamheten. Bebyggelsen var delvis placerad på toppen av klippan, på en landskapsmässigt synlig plats, delvis ovanför sandstranden väster om strandklippan.

Smörmagasinet befinner sig på den yttersta spetsen av Västra hamnen och den unika byggnaden berättar om smörexportens gyllene tider och hör därmed till vårt lands ekonomiska historia och trafikhistoria.

Tulluddens spets är ett historiskt sett betydelsefullt område. På området har det funnits Sveriges rikes träskans på 1650-talet. På Tullholmen fanns det redan tidigt en tullstation. Tullgranskningsstationen verkade där till år 1920. Hangö sjöräddningsstation grundades år 1932. På Skansuddens spets byggdes en ny lotsstation i decennieskiftet 1940-1950. Den här funktionalistiska lotsstationen har en särskild betydelse som ett landmärke för både de som kommer från havet och de som ser den från land.

På Gäddtarmens klippor har bildats en unik historisk gästbok, som sträcker sig från medeltiden till 1900-talet. På klipporna finns drygt 640 registrerade inskriptioner. På klipporna har inristats många kända svenska och finska adelssläkternas vapen, så kallade borgerliga vapen och olika inhemska och utländska bomärken och bilder.

Tulludden och Smörmagasinet

2.1. Skyddsområdena och objektena

Tulluddens naturskyddsområde omfattar en yta på ca 2 240 ha som är fredad med stöd av naturvårdslagen. Området representerar habitat för dyntyper och sandbottnar under vatten. På området förekommer utrotningshotade och sällsynta arter. I skärgården häckar regionalt utrotningshotade arter. Området är också ett av Finlands viktigaste flyttfågelstråk.

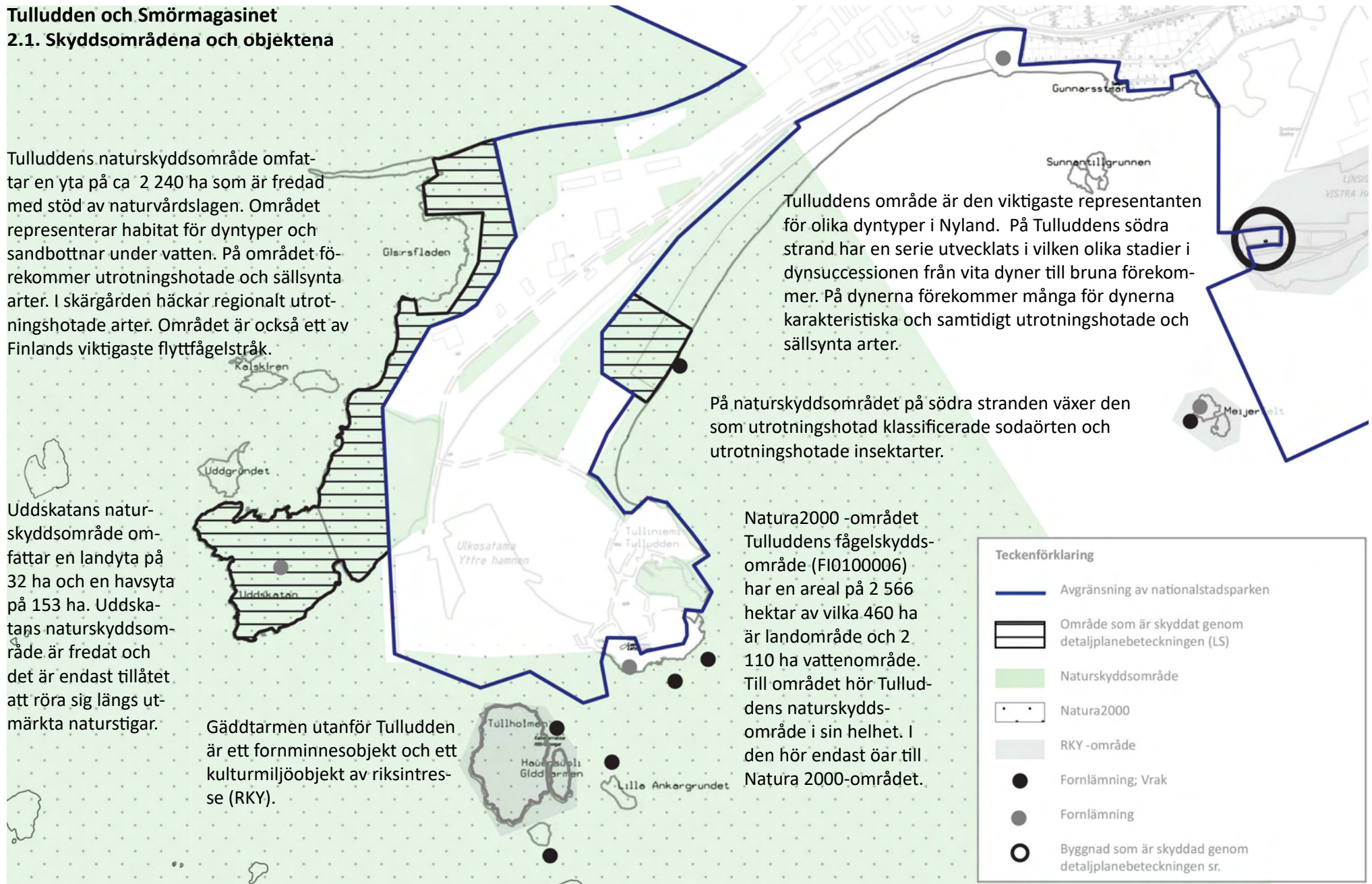
Uddskatans naturskyddsområde omfattar en landyta på 32 ha och en havsyta på 153 ha. Uddskatans naturskyddsområde är fredat och det är endast tillåtet att röra sig längs utmärkta naturstigar.

Gäddtarmen utanför Tulludden är ett fornminnesobjekt och ett kulturmiljöobjekt av riksintresse (RKY).

Tulluddens område är den viktigaste representanten för olika dyntyper i Nyland. På Tulluddens södra strand har en serie utvecklats i vilken olika stadier i dynsuccessionen från vita dyner till bruna förekommer. På dynerna förekommer många för dynerna karakteristiska och samtidigt utrotningshotade och sällsynta arter.

På naturskyddsområdet på södra stranden växer den som utrotningshotad klassificerade sodaörten och utrotningshotade insektarter.

Natura2000 -området Tulluddens fågelskyddsområde (FI0100006) har en areal på 2 566 hektar av vilka 460 ha är landområde och 2 110 ha vattenområde. Till området hör Tulluddens naturskyddsområde i sin helhet. I den hör endast öar till Natura 2000-området.

Tulludden och Smörmagasinet: 2.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna

I Finland förekommer 13 fladdermusarter som alla är fredade med stöd av naturskyddslagen. Daggömmorna har en central betydelse i fråga om fladdermössens krav på levnadsmiljön under sommaren. De flesta arterna behöver också skyddade stråkar mellan daggömmorna och fångstområdena. En del av våra fladdermusarter flyttar under vintern till Europa för att övervintra där. Fladdermössen har i Finland konstaterats följa bl.a. strandlinjen på sina flyttningsstråk. (Källan: BatHouse)

Användartrycket styrs systematiskt och målriktat till rekreations- och naturturismzonen. En hög besöksfrekvens ställer särskilda krav på styrningen av användningen inom zonen. Styrningens syfte är att trygga hållbarheten till följd av användningen och besökarnas säkerhet. Styrningen kan förverkligas genom bl.a. aktiv information och servicekonstruktioner.

På Tulluddens norra sida är det tillåtet att röra sig längs utmärkta stigar.

Naturstigen på Uddskatan öppnades för allmänheten 2014.

Tulluddens södra strand Tulluddsstrand ligger i omedelbar närhet av stadens badstrand. För att få röra sig på den yttersta delen av Tulludden behöver man för tillfället hamnmyndighetens tillstånd. Målet är att öppna en naturstig längs den södra stranden fram till lotsstationen.

Målet för naturskyddet och skötseln av de södra delarna är skötsel av dynerna.

Badstranden Tulludden södra besöks under en solig sommardag av högst ca 200 personer. Stranden är en EU-strand och vattenkvaliteten övervakas genom regelbundna prov och rapporteras årligen till EU-kommissionen.

Stranden är obevakad trots det höga antalet besökare.

Riskfaktorer på stranden är bl.a. kraftiga strömmar som bildas av vågor och surfing samt andra aktiviteter som inte tydligt har avskiljts från området avsett för simning.

Teckenförklaring

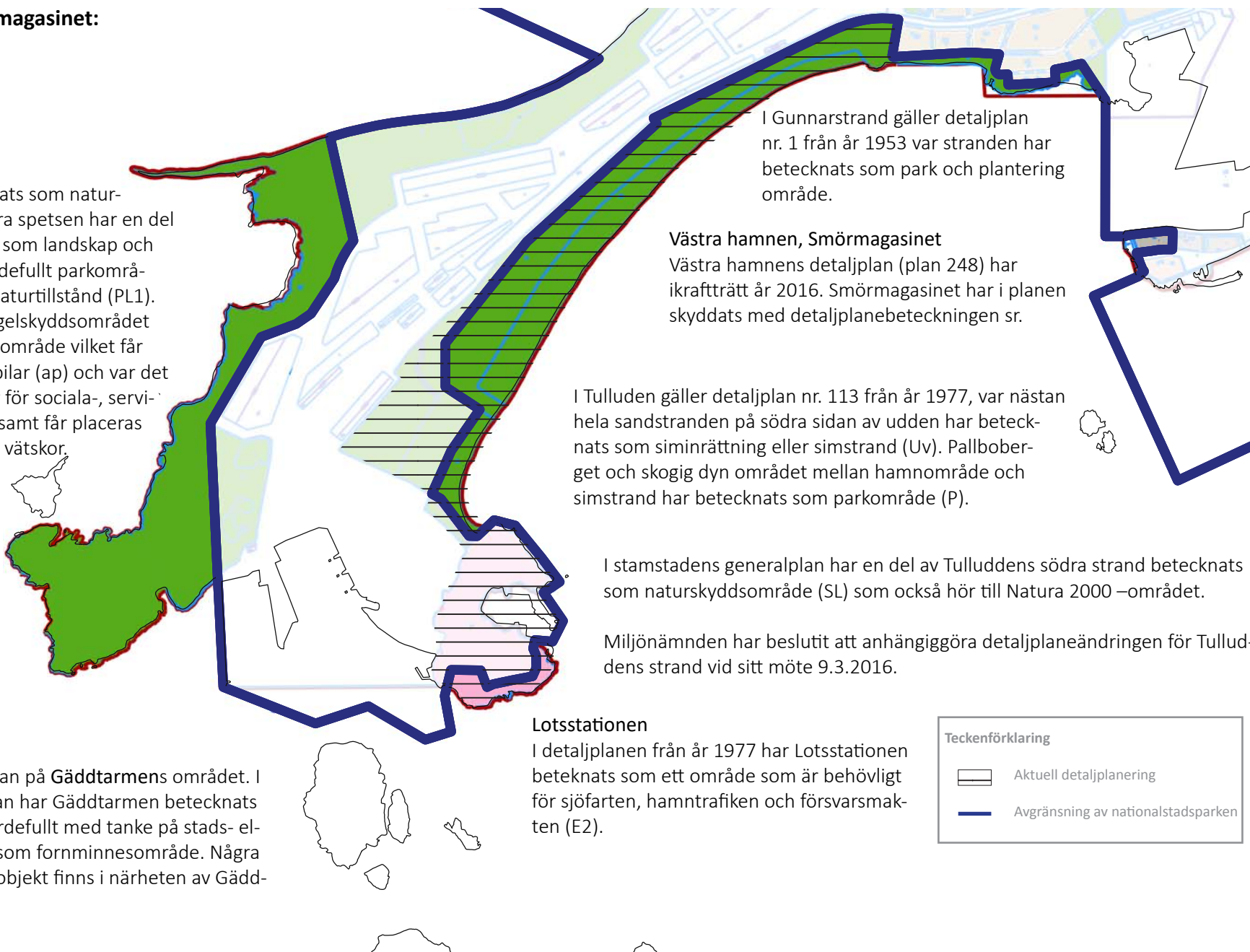
- Avgränsning av nationalstadsparken
- Skötsel- och användningsplanen för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår
- ■ ■ ■ ■ Ekologisk förbindelse: Fladdermössen
- ■ ■ ■ ■ Tulludden, södra badstrand

Tulludden och Smörmagasinet:

2.3. Planering

Uddskatan har betecknats som naturskyddsområde (EL). Nära spetsen har en del av området betecknats som landskap och fågelskyddsområde värdefullt parkområde, som bör bevaras i naturtillstånd (PL1). En del av nuvarande fågelskyddsområdet har betecknats för parkområde vilket får användas förvaring av bilar (ap) och var det får uppföras byggnader för sociala-, service o.a.dyl. ändamål (s) samt får placeras cisterner för brännbara vätskor.

Det finns ingen detaljplan på Gäddtarmens området. I stamstadens generalplan har Gäddtarmen betecknats som område som är värdefullt med tanke på stads- eller bybilden (sk-1) och som fornminnesområde. Några submarina fornminnesobjekt finns i närheten av Gäddtarmen.

I Gunnarstrand gäller detaljplan nr. 1 från år 1953 var stranden har betecknats som park och plantering område.

Västra hamnen, Smörmagasinet
Västra hamnens detaljplan (plan 248) har ikraftträtt år 2016. Smörmagasinet har i planen skyddats med detaljplanebeteckningen sr.

I Tulluden gäller detaljplan nr. 113 från år 1977, var nästan hela sandstranden på södra sidan av udden har betecknats som siminrättning eller simstrand (Uv). Pallboberget och skogig dyn området mellan hamnområde och simstrand har betecknats som parkområde (P).

I stamstadens generalplan har en del av Tulluddens södra strand betecknats som naturskyddsområde (SL) som också hör till Natura 2000 –området.

Miljönämnden har beslutit att anhängiggöra detaljplaneändringen för Tulluddens strand vid sitt möte 9.3.2016.

Lotsstationen

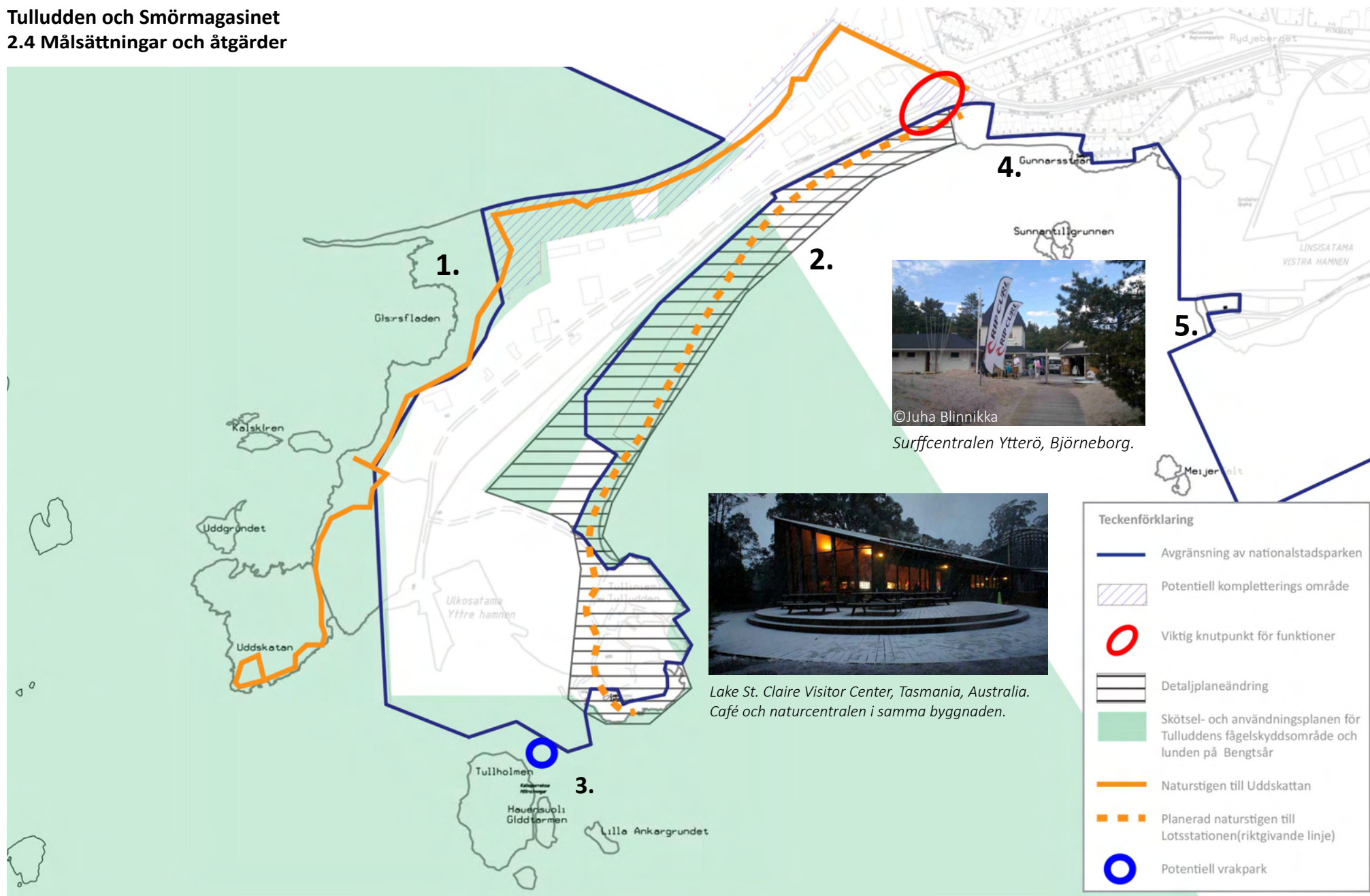
I detaljplanen från år 1977 har Lotsstationen betecknats som ett område som är behövt för sjöfarten, hamntrafiken och försvarsmakten (E2).

Teckenförklaring

- Aktuell detaljplanering
- Avgränsning av nationalstadsparken

Tulludden och Smörmagasinet

2.4 Målsättningar och åtgärder

1. Uddens norra sida

Finska staten ansvarar på sina egna områden för området skötsel och utveckling. Tulluddens naturskyddsområden sköts efter Miljöministeriets godkännande i enlighet med skötsel- och användningsplanen för Tulludden och lunden på Bengtsår. Informationen i terrängen utvecklas i samarbete med Forststyrelsen så att alla områden i nationalstadsparken får en enhetlig framtoning. Sydspetsen upplevdes på basis av en webbenkät som en vacker plats, men i fråga om dess utveckling önskade man t.ex. att det placeras ut en ordentlig skylt i den delen längst i söder.

2. Uddens södra sida

Tulluddens södra strand utnyttjas av olika användargrupper vars behov måste beaktas så att stranden i framtiden är ett välfungerande och attraktivt turist- och rekreationsmål. Uddens södra sida utnyttjas främst av simmare, friluftsfolk, vindsurfare och naturister. Utgående från webbenkäten upplevs stranden som ett vackert och rogivande ställe. Den långa sandstranden har varit obebyggd och från havet sett täcks frihamnens byggnader av dynskog. Surfcentret har fått ett tillfälligt bygglov som gäller fram till utgången av 2017.

Genast till väster om Pallboberget ligger EU-badstranden. Utgående från riskkartläggningen som gjorts över badstränderna vore det bra att avskilja övrig aktivitet på södra stranden, t.ex. surfing, från simmarna. Strandens utrustningsnivå uppfyller minimikraven.

Med tanke på läget skulle södra stranden eventuellt även vara lämpligt för olika slag av evenemang. I närheten finns ingen bosättning som skulle störas av bullret. Södra stranden har emellertid betydande naturvärden som måste beaktas när användningen utvecklas. Placering av verksamheter, spridning av buller från eventuella evenemang och strandens naturvärdens slitagetålighet utreds noggrannare i samband med ändringsarbetet på detaljplanen som påbörjades av miljönämnden den 9.3.2016.

3. Fornlämningar

I anslutning till fornminnesobjekt under vatten kommer så kallade vrakparker att anläggas i samarbete med museiverket och dykare. Gäddtarmen kommer fortsättningsvis att utnyttjas som turistmål och brygg- och andra servicekonstruktioner kommer att förbättras vid behov.

4. Gunnarsstrand

Gunnarsstrand är en liten strand med fiskebodas. Stranden kommer i fortsättningen att användas på samma sätt.

5. Smörmagasinet

På användningen av smörmagasinet tillämpas bestämmelserna i detaljplanen för Västra hamnen.

Eventuella kompletteringsområden

Möjliga kompletteringsområden för verksamheterna på Tulludden och Tulluddens utveckling har utmärkts med sneda streck på kartan på följande sida.

Tulluddens läger (Deutsches Lager Hangö) har delvis befunnit sig utanför gränsdragningen för stadsparken, i möjliga kompletteringsområde. Frihamnens område på Tulludden uthyrdes åt tyskarna våren 1942 genast efter att sovjetiska militären lämnade Hangö. Tyskarna byggde ett etapp- och permissionsläger för ca 4 000 soldater. Det fanns över etthundra inkvarteringsbaracker och utöver dem flera klubb- och serviceutrymmen. Lägrät verkade under åren 1942-1944. Några baracker kan ännu skönjas i terrängen.

Kompletteringsområdet är också betydande med tanke på nationalstadsparkens enhetlighet, rekreationsbruk och framtida verksamheter här. Promenadstråken som leder till Uddskatans naturstig och första etappen av stigen kommer att landskapsgestaltas och stigen kommer att omarbetas så att den lämpar sig bättre för rörelsehindrade personer. Frihamnens parkeringsområde kommer att utnyttjas och utvecklas till ett område som betjänar alla som besöker Tulludden. Byggnader och konstruktioner som betjänar besökarna kan uppföras på parkeringsområdet. Åtgärder skulle minska trycket från parkeringsområdet på Tulluddens södra strand och bl.a. spara på trädbeståndet på området.

3. Östra Hamnen: Presentation av området

Närmare beskrivning se
Utredning om grundande

Genast efter stadens grundande byggdes en hamn för stadsbornas behov vid Östra viken, vid foten av Drottningberget. Östra hamnen i Hangö var stadens egen hamn, i motsats till Västra hamnen, som ägdes av staten.

På Östra hamnens strand fanns det redan innan staden grundades en liten fiskehamn med båthus och skjul. I närheten hade det även i slutet av 1700-talet och i början av 1800-talet funnits en befästningsstad, vars byggnader grupperade sig på det egentliga Drottningberget och det låga näset intill.

Östra hamnen har sedan dess utvidgats och förnyats. Den har förändrats från en handels- och fiskehamn till huvudsakligen en hamn för nöjesbåtar. I Östra hamnen och i den privatägda båthamnen Östersjö Port i Östra hamnens omedelbara närhet finns sammanlagt ca 450 båtplatser.

I bakgrunden på västra sidan om Östra hamnens hamnbassäng finns Oy Granit Ab:s före detta sliperibyggnad byggd i sten, som stod färdig år 1896. Sliperiets äldsta del, d.v.s. mittersta delen, planerades av arkitektbyrå Grahn, Hedman & Wasastjerna.

I stadsplanen från år 1873 placerade arkitekt August Boman magasin i den omedelbara närheten av den planerade Östra hamnen, i området där det under Hangös beläringstid hade funnits kaserner och materieförråd. Magasinen placerades i två raka rader och mellan vart tredje lämnades en brandgata. På Magasinsgatan som fanns mellan de två raderna drog man järnvägsräls. På detta sätt bands strandmagasinen till trafiknätverket i ett tidigt skede.

Hangö Segelförening r.f. grundades år 1906 och ända från begynnelsen planerade man att bygga en segelpaviljong. År 1936 överlät man planeringen till arkitekt Bertel Liljeqvist. Största delen av byggnads- och inredningsmaterialet fick man som gåva av olika företag och privatpersoner. Byggnaden stod färdig på vintern 1938.

Vierassatama
Gfsthavn

IT[SA TAMA
ÖSTRA HAMNEN

Teckenförklaring

— Avgränsning av
nationalstadsparken

Östra hamnen

3.1. Skyddsområdena och objektena

Hangös äldsta kvarstående byggnad är numera i Hangö museums bruk. Byggnaden har reparerats för museiändamål år 1971.

Det tidigare stensliperiet Oy Granit Ab har varit en av de mest betydande företrädarna för den finländska stenindustrin.

Östra hamnen är en Finska vikens mest betydande nöjesbåthamnar och en del av RKY-området.

Som motivering till RKY-området uppges bl.a. att Östra hamnen jämte miljö i tiden grundades som Hangöbornas egen fiske- och handelshamn genast efter att staden grundats på 1870-talet. Östra hamnen med sina gamla magasin bildar en med tanke på verksamheter och för stadsbilden viktig miljöhelhet i Hangö stad.

Av de ursprungligen 19 hamnmagasinen har 14 bevarats. Alla magasinbyggnader har skyddats genom detaljplan.

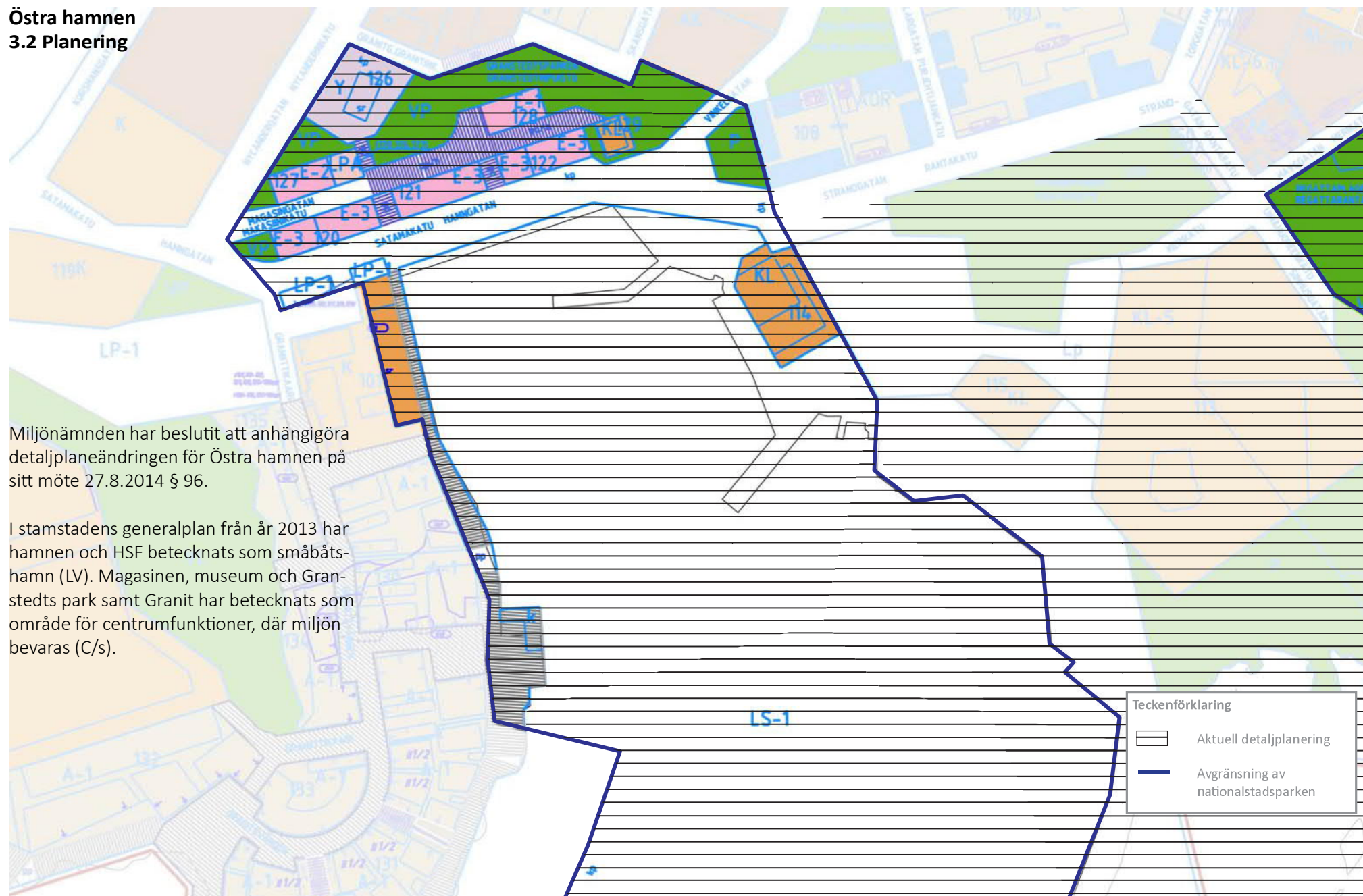
Hangö Segelförening rf:s ljusa, vågformade funktispaviljong från 1930-talet är en viktig del av hamnlandskapet.

Hela Östra hamnen och dess närmiljö bildar en del av den landskapsmässigt värdefulla kulturmiljön.

Teckenförklaring

- Avgränsning av nationalstadsparken
- Byggnad som är skyddad genom detaljplanebeteckningen sr
- RKY -område

Östra hamnen 3.2 Planering

Miljönämnden har beslutit att anhängigöra detaljplaneändringen för Östra hamnen på sitt möte 27.8.2014 § 96.

I stamstadens generalplan från år 2013 har hamnen och HSF betecknats som småbåtshamn (LV). Magasinen, museum och Granstedts park samt Granit har betecknats som område för centrumfunktioner, där miljö bevaras (C/s).

Östra hamnen

3.3 Målsättningar och åtgärder

Händelseplats

Östra hamnen kan karakteriseras som ett funktionellt delområde med en icke-traditionell framtoning. Området är mera en samlingsplats, en öppen plats eller ett torgliknande område som ändrar skepnad allt efter evenemang och enligt behov.

Tack vare de hållbara ytorna och den öppna miljön i hamnområdet är det lämpligt att ordna evenemang för stora besökarmängder i Östra hamnen. Den omgivande bosättningen ska emellertid beaktas och bullerexponeringen som invånarna i närområdena utsätts för måste utredas, om området börjar användas mera än nu som evenemangsplats året om.

Östra hamnens restauranger, försäljningsstånd och kvällstorget som ordnas sommartid är väsentliga med tanke på hamnens attraktionskraft. Bevarandet och utvecklingen av den här verksamheten på området är viktigt.

Hamnen

Strävan är att göra hamnen till en lätt tillgänglig, trygg, miljövänlig och modern plats med service på stadsnivå i närheten. Hamnverksamheten och servicen utvecklas för att tillgodose behoven som vattensporten, tävlingar, nöjesbåttrafiken, övriga turister och evenemangsarrangörer har. Servicebyggnader som placeras ut på hamnområdet planeras så att lokalerna betjänar olika användargrupper och evenemang som ordnas på området. Användningen av Östra hamnen som plats för evenemang i anslutning till segling och båttrafik främjas i samarbete med segelsällskapen och andra vattensportorganisationer.

Med beaktande av att båtarna blir allt större ska dimensioneringen av gästhamnsplatserna ses över och strävan är att öka antalet gästhamnsplatser genom att ta i bruk området mellan Märaskär och den nuvarande hamnen.

Tillräckligheten och placeringen av bil- och cykelparkeringsplatser i hamnområdet liksom en handlingsmodell utreds i samband med arbetet för att ändra detaljplanen.

Allmän framtoning

En helhetsplan över material, planteringar, belysning och serviceutrustning samt över förbättringen av serviceutrustningen i hamnområdet görs upp i samband med att detaljplanen för Östra hamnen ändras. Hamnbassängens och Hamngatans värde i stadsbilden ska framhävas och utvecklas vidare.

Restaurangernas terrasser längs Hamngatan ska anpassas till byggnadernas framtoning genom lämpliga lösningar. För magasinsbyggnadernas helhetsframtoning är de stora fönster- och dörrluckorna viktiga som terrasskonstruktioner inte får täcka. Restaurangernas terrasser bildar en terrassgata vars allmänna framtoning ska vara harmonisk. Detta kan uppnås till exempel genom att terrasserna förses med lika höga räck.

Servicetrafiken till restaurangerna sköts i huvudsak från Magasinsgatans sida. Moderniseringen av restauranglokalerna har medfört tryck på att riva de gamla lastbryggorna. För att kunna uppfylla de nuvarande hygienkraven behöver restaurangerna bl.a. avfallskärl och plats för frysar samt vindfång som är väsentliga med tanke på kökshygienen. I samband med att det görs ändringar i detaljplanen ska bestämmelser utfärdas om lastbryggorna på Magasinsgatans sida, inhägnande och täckande av terrasserna längs Hamngatan och användningen av brandgatorna mellan magasinerna.

Magasiner och Hamngatan på hösten 2016.

4. Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget: Presentation av området

Närmare beskrivning se Utredning om grundande.

Vårdberget är ett av de viktigaste bergen som formade Hangö stad. I A. Bomans detaljplan från 1873 och i Granholms expansionsplan från 1878 beaktades terrängformerna i planeringen av gatu- och kvarternätverket. De andra och tredje stadsdelarna kom sålunda att omgärda Vårdberget och själva berget blev utanför stadsplanen. Vårdberget var obebyggt tills man år 1886 lät bygga det första brandtornet och år 1892 kyrkan. Rådhusområdet, som var ett av de dominerande elementen i stadsplanen, avgränsas i nordost mot Vårdbergets sluttning.

Längs Boulevarden satte man in trädplanteringar redan i stadsplanen.

Lindallén längs Boulevarden (art kejsarlind) planterades 1879. Boulevardsgatan var stadens viktigaste gata, vilket framgår icke blott av gatans bredd utan även av de angränsande tomternas storlek. Vid gatan reserverades tomter för offentliga byggnader, bl.a. den nuvarande stadshustomten reserverades ursprungligen för stadens rådhus.

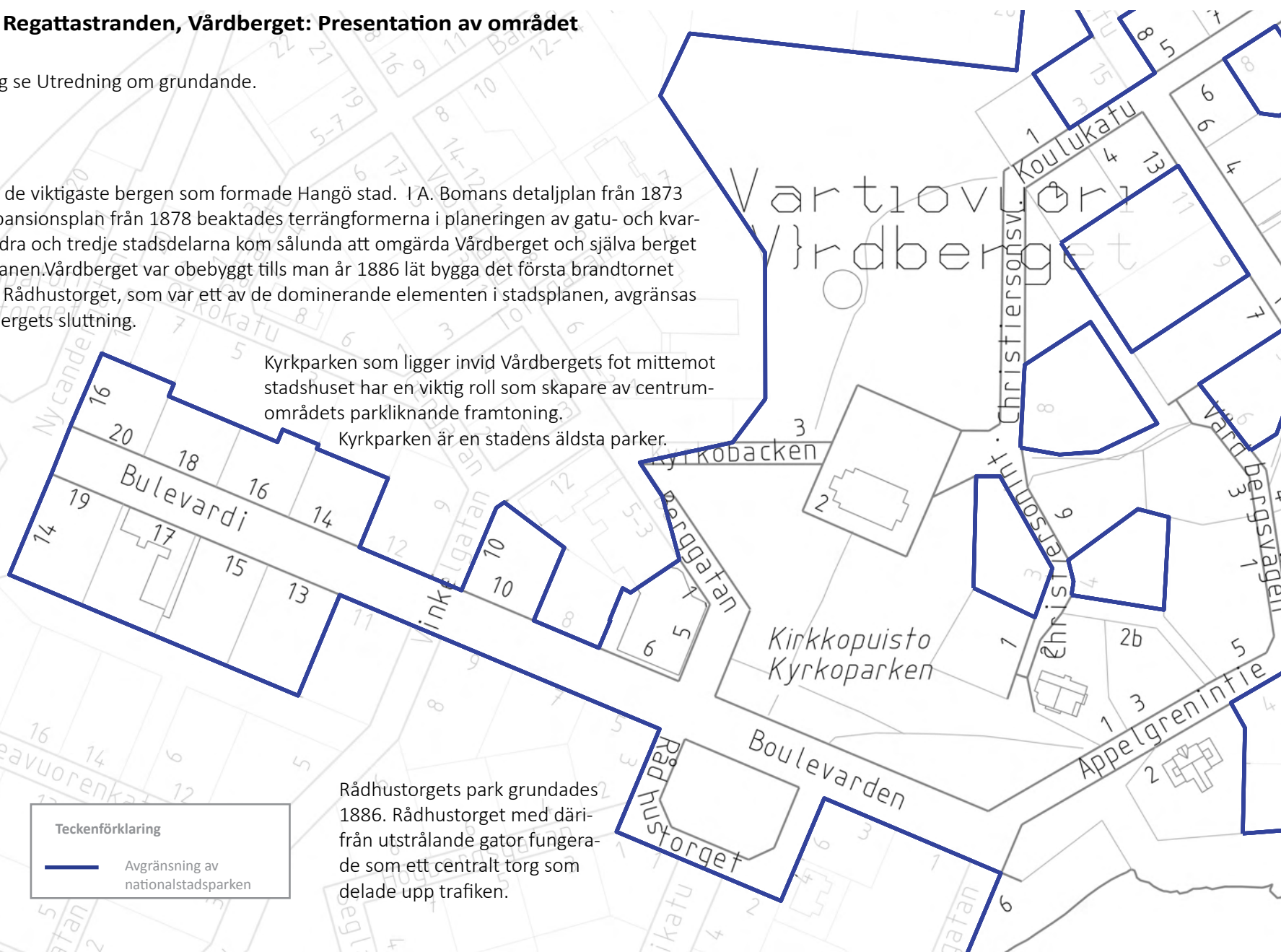
Teckenförklaring

— Avgränsning av nationalstadsparken

Kyrkoparken som ligger invid Vårdbergets fot mitt emot stadshuset har en viktig roll som skapare av centrumområdets parkliknande framtoning.

Kyrkoparken är en stadens äldsta parker.

Rådhusområdet grundades 1886. Rådhusområdet med därför utstrålande gator fungerade som ett centralt torg som delade upp trafiken.

Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget

4.1. Skyddsområdena och objektena

Träbyggnaderna längs kanten av **Boulevarden** och dess kvartersområden har i huvudsak fredats genom detaljplanen.

Centrumområdet är en del av den landskapsmässigt värdefulla kulturmiljön. Vattentornet, Kyrkan, Villa Thalatta och villa Lilius bildar ett landskapsmässigt och lokalt värdefullt byggnadsarv.

Hangö kyrka är skyddad med stöd av kyrkolagen.

Regattastranden

Frihetsstatyn och emigrantmonumentet är placerade på parkområden och utgör en del av RKY-området i Östra badhusparken.

Teckenförklaring	
	Avgränsning av nationalstadsparken
	Byggnad som är skyddad genom detaljplanbeteckningen (sr)
	RKY -område
	Område som är skyddat genom detaljplanbeteckningen /s

Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget

4.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna

Se Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar, 2007

På **Vårdberget** är målet ett öppet bergsområde med närmast tallar och enar, några rosenbuskar och bergsväxter och-ängar.

Området borde bevaras som en påminnelse om historien, en villastadsdel där gårdarna begränsas mot gångstråket med häckar och staket. Längs de större stråken förnyas gatubelysningen, till en tidstypisk modell med tillräcklig lyskraft.

Kyrkoparken är ett representativt grönområde och målet är att hela området ska bli en representativ stadspark. Buskar och träd sköts enskilt, gräsmattorna klipps ofta och planteringar sköts varje dag. Utrustningen på lekplatser förnyas småningom så att man börjar med att byta ut gammal utrustning.

Teckenförklaring

- Avgränsning av nationalstadsparken
- Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar
- Ekologisk förbindelse: Fladermössen

Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget

4.3. Planering

Boulevarden och Rådhusorget

Boulevarden 10, 13-19 och 14-20 har betecknats som område för bostads, affärs- och kontorsbyggnader, där miljön bevaras (AL/s). Byggnader har skyddats genom detaljplanebeteckningen sr med undantag av några ekonomibyggnader.

Stadshuset är inte skyddat genom detaljplan.

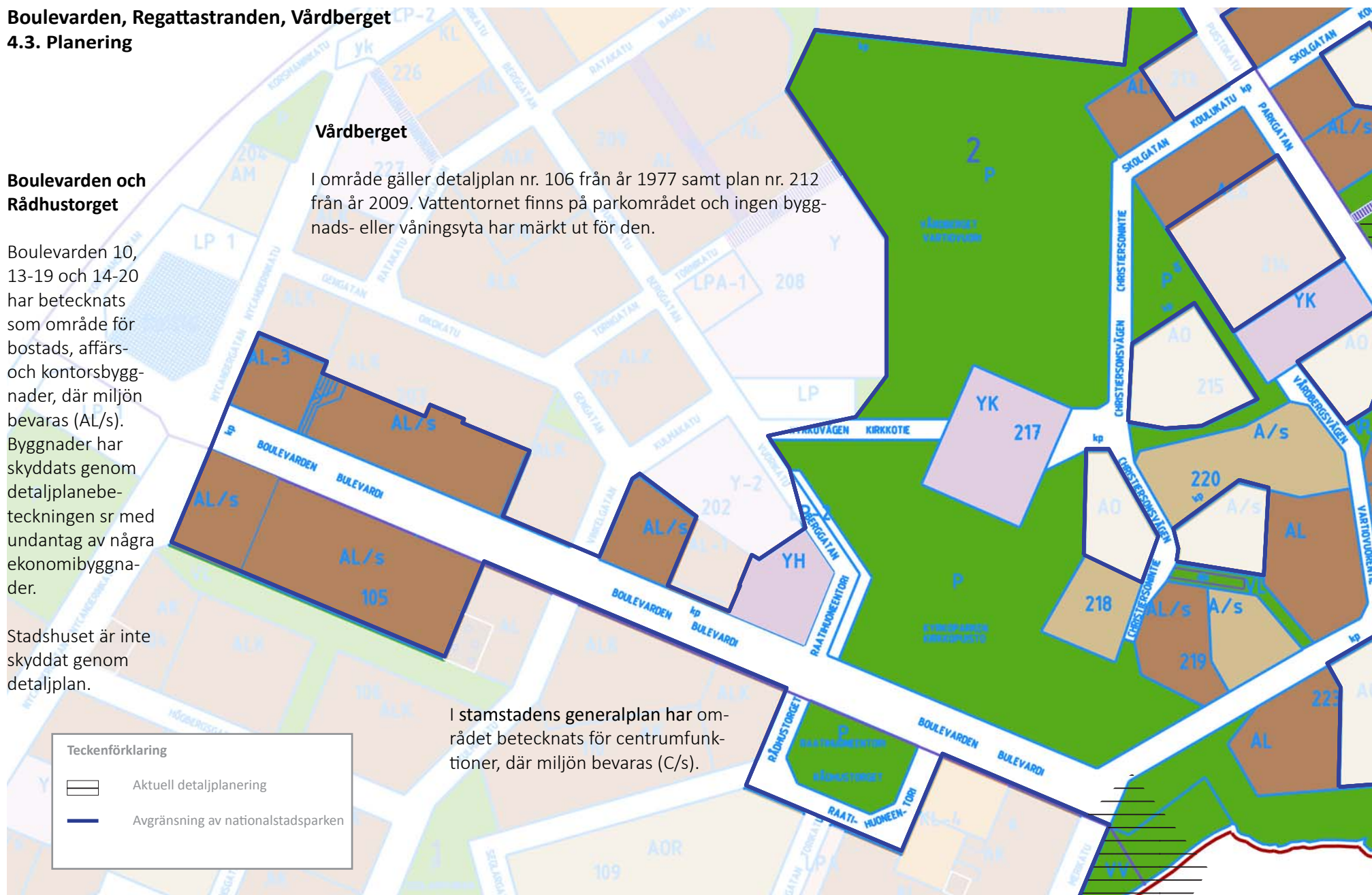
Vårdberget

I område gäller detaljplan nr. 106 från år 1977 samt plan nr. 212 från år 2009. Vattentornet finns på parkområdet och ingen byggnads- eller våningsyta har märkt ut för den.

I stamstadens generalplan har området betecknats för centrumfunktioner, där miljön bevaras (C/s).

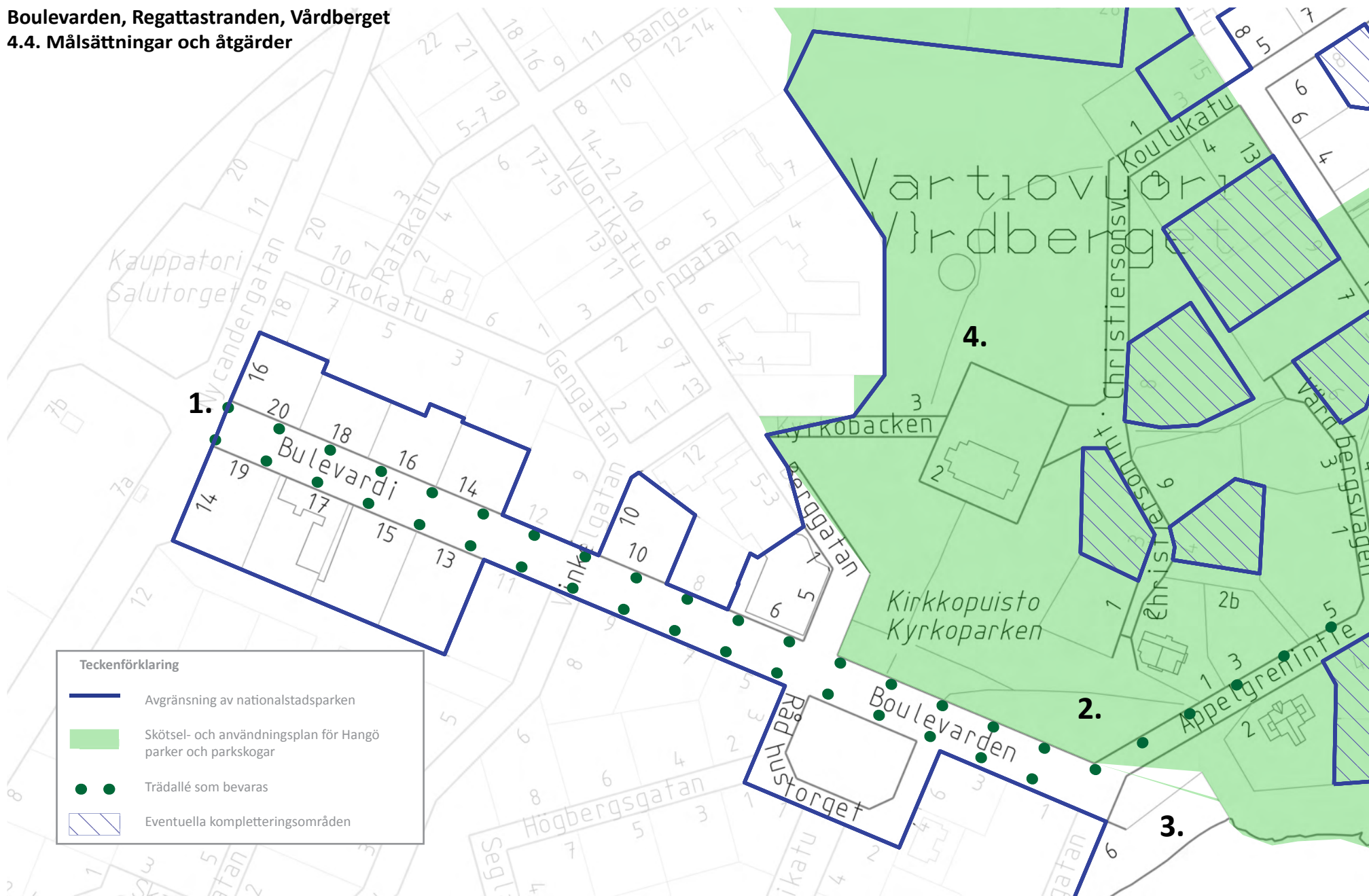
Teckenförklaring

- Aktuell detaljplanering
- Avgränsning av nationalstadsparken

Boulevarden, Regattastranden, Vårdberget

4.4. Målsättningar och åtgärder

Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar

Planen styr skötseln av parkområdena i Kyrkparken och på Vårdberget. Planen är fortfarande aktuell och uppskattas vara i behov av en justering inom ca 10 år.

1.

I samband med att planen ses över ska en utredning om en förnyelse av **allén** längs Boulevarden och Appelgrensvägen göras. Målet är att trygga de landskapsmässigt värdefulla alléerna och bevara dem i stadsbilden.

2.

Kyrkparkens lekpark ska utvecklas vidare för att bli funktionell och lämplig för barnfamiljer. Serviceutbudet och konstruktionerna i området ska anpassas till miljön. Utplacering av allmänna WC:n på området rekommenderas. Användningen av parken för mindre evenemang utvecklas. Utsikten över havet ska förbli öppen.

3. Regattastranden och simhuset

Stranden utgör en del av ändringen av detaljplan för Östra hamnen (Fabriksudden). Regattastranden ska utvecklas till en urban strand.

Simhusets nuvarande framtoning bevaras. Simhusgatan fortsätter som gata ända till simhuset.

4. Hangös landmärken

Detaljplanen för Vårdberget behöver uppdateras. Hangös viktigaste landmärken kyrkan, vattentornet och stadshuset har inte skyddats i detaljplanen.

Eventuella kompletteringsområden:

Fabriksudden som ligger mellan Östra hamnen och regattastranden byggs ut med ett spa och som semesterbostadsområde. Anslutningen av området till stadsparken ger parken den mest väsentliga delen av en badinrättningsstad, nämligen badinrättningen. Det moderna förverkligande ökar den tidsmässiga skiktningen i stadsparkens struktur.

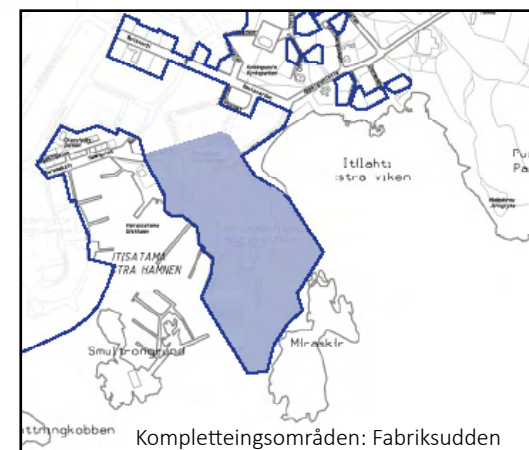
Illustration: Meripuiston yleis- ja lähiympäristösuunnitelma, WSP 2015

B. Rantapolun penkit, vaihtoehdot:
Betonipenkit puurimoituksella.

Ritning: Vårdbergs vegetationen

Kompletteingsområden: Fabriksudden

5. Badhusparken och III stadsdelen: Presentation av området

Närmare beskrivning se
Utredning om grundande

De tämligen enhetliga, i sin ursprungliga utformning relativt välbevarade trähuskvarteren på den andra och tredje stadsdelens områden utgör en viktig del av Hangös stadsidentitet. Trähusstadsdelarna uppfördes på inverkan av Bomans detaljplan 1873 och Granholms detaljplan 1878.

Badhusparkens villaområde uppstod omkring badhusinrättningen öster om den egentliga detaljplanen. Villaområdet är uppdelat i Östra och Västra Badhusparken som avskiljs från varandra av den tidigare landsvägen till Ekenäs. Villorna på området uppfördes längs med den nuvarande Appelgrensvägen huvudsakligen under 1880- och 1890-talen. De mest glansfulla villorna bildar ett band som sträcker sig längs med stranden och utgör områdets enhetligaste och mest representativa del. Många av de stora villorna planerades redan från början som pensionat för att trygga inkvarteringen för badhusgästerna.

I huvudsak följer områdets struktur fortfarande principen om att ett enfamiljshus eller t.ex. ett mindre pensionat har uppförts på en rymlig tomt. Villorna som representerar sin tids trästilar bildar en unikt område som har bevarats tämligen enhetligt.

Eftersom det också ingick friluftsliv i kurbehandlingarna planerades en ändamålsenlig badhuspark kring badhuset i Hangö. Kring badhusinrättningarna planerades runt om i Finland motsvarande parker som främst var avsedda för badhusinrättningarnas gäster. Naturförhållandena för badhusparken i Hangö var de bästa möjliga, och dessutom låg området i närheten av den nygrundade stadens centrum.

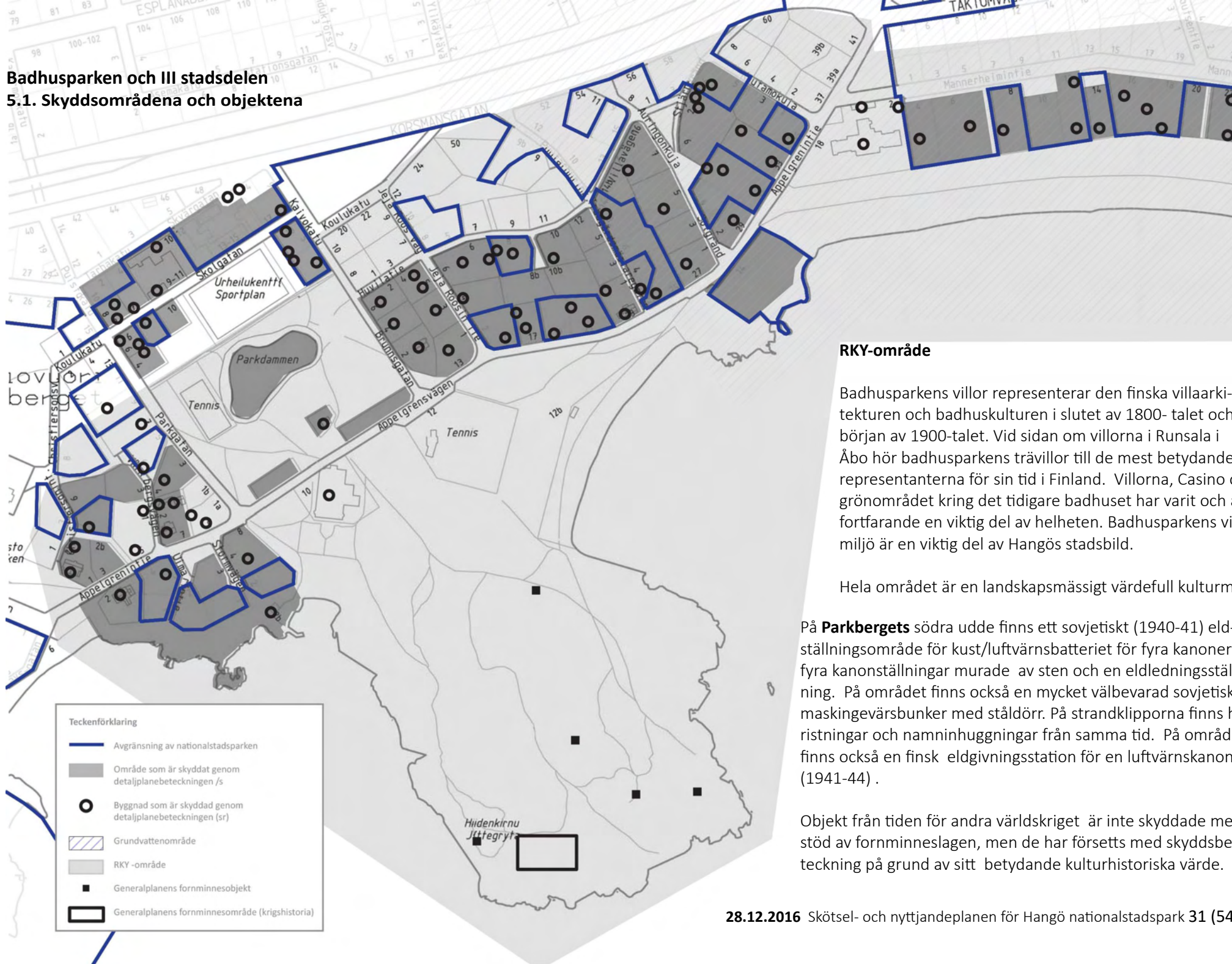
Teckenförklaring

— Avgränsning av nationalstadsparken

Parkberget utgjorde en väsentlig del av badhusparken och de piggaste badhusgästerna kom hit för att motionera i det fräscha havsklimatet.

Badhusparken och III stadsdelen

5.1. Skyddsområdena och objektena

RKY-område

Badhusparkens villor representerar den finska villaarkitekturen och badhuskulturen i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Vid sidan om villorna i Runsala i Åbo hör badhusparkens trävillor till de mest betydande representanterna för sin tid i Finland. Villorna, Casino och grönområdet kring det tidigare badhuset har varit och är fortfarande en viktig del av helheten. Badhusparkens villamiljö är en viktig del av Hangös stadsbild.

Hela området är en landskapsmässigt värdefull kulturmiljö.

På **Parkbergets** södra udde finns ett sovjetiskt (1940-41) eldställningsområde för kust/luftvärnsbatteriet för fyra kanoner; fyra kanonställningar murade av sten och en eldledningsställning. På området finns också en mycket välbevarad sovjetisk maskingevärsbunker med stäldörr. På strandklipporna finns hållristningar och namninläggningar från samma tid. På området finns också en finsk eldgivningsstation för en luftvärnskanon (1941-44).

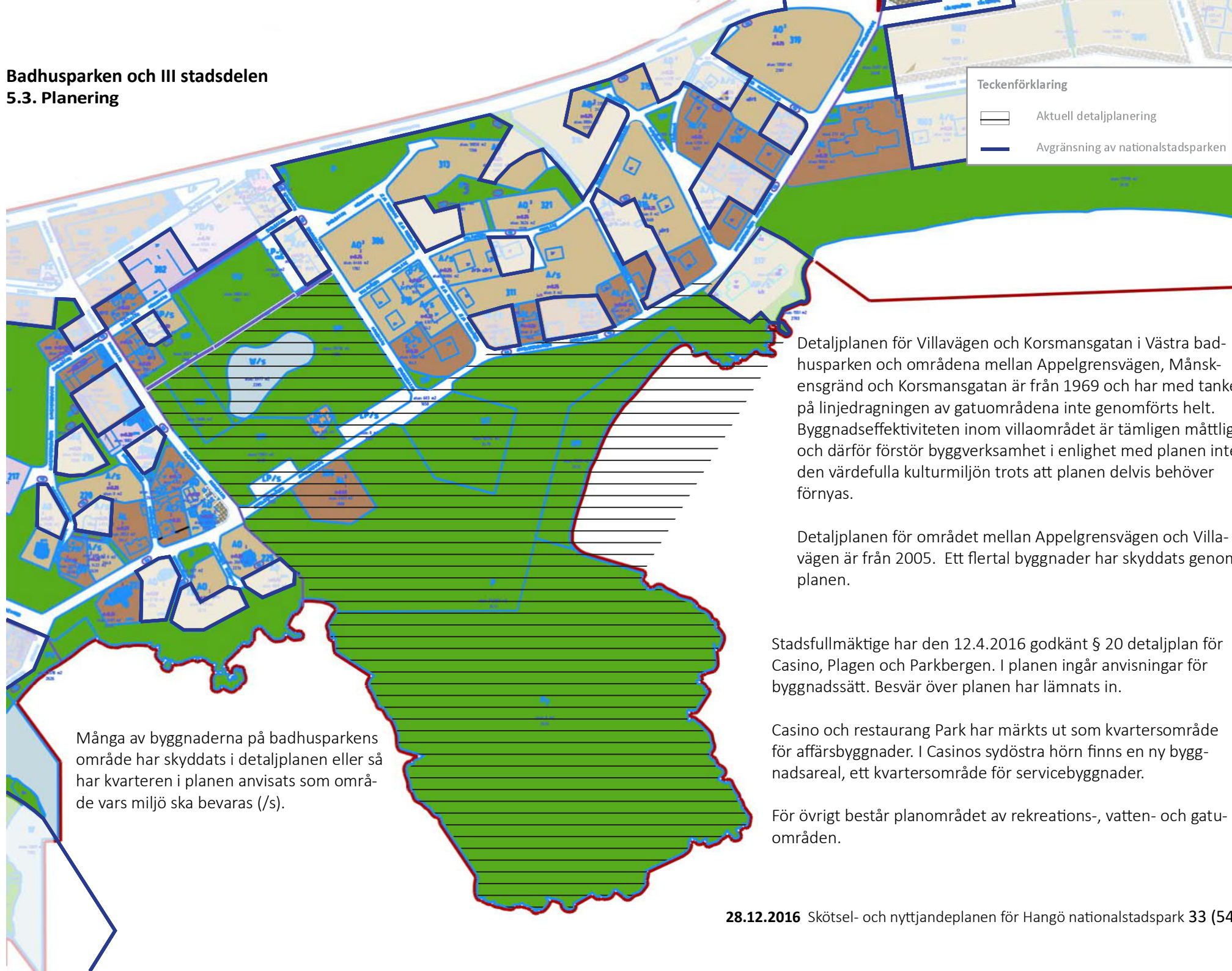
Objekt från tiden för andra världskriget är inte skyddade med stöd av fornminneslagen, men de har försetts med skyddsbehandling på grund av sitt betydande kulturhistoriska värde.

Badhusparken och III stadsdelen 5.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna

Se Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar (2007)

Badhusparken och III stadsdelen 5.3. Planering

1. Casino och Casinoparken

Området bevaras som ett historiskt minnesmärke och ett välskött representationsområde. Möjligheterna att använda Casinobyggnaden året om utvidgas. Till Casinoparken styrs små och medelstora publikevenemang. På grund av de många blomplanteringarna och övrig vegetation bör massevenemang inte ordnas på området. Tack vare läget lämpar sig området även för mindre musikevenemang.

I detaljplaneändringen har Casinos betydelse i landskapet beaktats och tilläggsbyggnaderna möjliggör verksamhet året om på området.

2. Plagens strand

Stranden har profilerats som en aktivstrand, inte endast med aktiviteter för barn utan också för vuxna. Vattenkarusellen ska bevaras och stranden ska utvecklas som aktivt objekt. Rekreativsmöjligheterna till land och havs ska utvecklas på området, emellertid med hänsyn till det för stranden karakteristiska landskapet.

Området mellan stranden och Casino utvecklas för tennisbruk. I och med detaljplaneändring kommer nya planer att anläggas och byggnader i anslutning till dessa att uppföras.

3. Parkdammen

För Parkdammen har en skötselplan som ska följas tagits fram. Området som omger dammen belastas av Sea Horse Week som ordnas i juli. Evenemanget drar hundratals ryttarekipage till området. Andra stora evenemang arrangeras inte på området.

Området sköts enligt skötsel- och användningsplanen för parker och parkskogar i detaljplaneområdena i Hangö. När planen uppdateras ska den belastning som evenemang innebär för miljön beaktas. Rörelse och intensivt bruk borde styras till områden som är hållbara.

Rutt

Strandrutten som föreslås i den allmänna plan som utarbetades i samband med arbetet med detaljplan för Casino, Plagen och Parkbergen och i anvisningarna för byggnadssätt utvecklas och anpassas som en del av nationalstadsparkens rutthet. (se kapitlet rutter).

Tallarna i parkområdena

De gamla tallarna som på strandområdena är låga och krokiga är kännetecknande för Hangös stadsbild. På bättre skyddade platser har de växt till sina fulla mått men genom vindens inverkan har topparna fått speciella former.

Strändernas tallvegetation och parkernas över 200-åriga sköldbarkstallar bildar en för Hangö kännetecknande och unik parkmiljö. Ett hot mot de bebyggda parkområdena såsom Kyrkparken och Casinoparken är trädens skeva åldersfördelning. Parkernas trädbestånd är gammalt och det finns inget nytt uppväxande trädbestånd. I värsta fall kan det bli aktuellt att förnya trädbeståndet samtidigt för alla trädets del.

Det är en utmaning att odla upp nya tallar i parker där användningsgraden är hög inte bara med tanke på skadegörelse utan även tanklöshet. Plantan borde inom stadsområdet på en meters höjd ha en omkrets på cirka 20 cm för att den inte ska råka ut för skadegörelse. Man uppfattar inte nödvändigtvis en liten planta som ett blivande ståtligt parkträd och man förstår inte att vara försiktig. Plantan kan skadas och så uppstår inget ersättande trädbestånd trots försöken. Tallplantorna är inte alltid estetiskt särskilt vackra och de kan på ett annars välskött och snyggt område uppfattas som en förfulande faktor.

I skötta parker med hög användningsgrad kan det nya trädbeståndet skyddas t.ex. med miljökonstverk. Med ett lämpligt konstverk kan unga plantor skyddas utan att parkens utseende blir lidande. Utifrån parkavdelningens erfarenheter behöver ett ungt träd på stadsområdet länge skydd av ett högt stamskydd av metall för att inte brista.

På områden av parkskogskaraktär är det lättare att förnya trädbeståndet. När på området lämnas områden som är svårtillgängliga kan trädbeståndet förnyas på naturlig väg. Detta kan dock av invånarna uppfattas som osnyggt och ovårdat.

Man bör uppgöra en plan för skötseln av parkträdbeståndet eller beakta parkernas trädbestånd senast då skötsel- och användningsplanen för Hangös detaljplanområdes parker och parkskogar från år 2007 uppdateras. Trädens nuvarande skick borde kartläggas åtminstone i Kyrkparken, Casinoparken, en del av Parkdammens park samt i närheten av stranden Plagen samt uppgöras en plan för förnyandet av trädbeståndet.

5.5 Badhusparkens villaområde

I enlighet med övriga badhusstäder längs Östersjön uppfördes även i Hangö ett villaområde i närheten av badinrättningen. I villorna tillbringade herrskapen somrarna och pensionaten inkvarterade badhusgästerna som kom till Hangö

Villaområdet i Hangös badhuspark uppkom utanför det planerade området i centrum. Eftersom det inte fanns en detaljplan för området var tomterna stora och bestämmelserna gällde inte för byggverksamheten, utan det uppfördes stora byggnader med två- och rentav tre våningar utrustade med torn, verandor och balkonger. Största delen av villorna har stockstomme och är brädfodrade, vanligtvis målade i ljusa färger. På området finns också några stenbyggnader som uppfördes i början av 1900-talet.

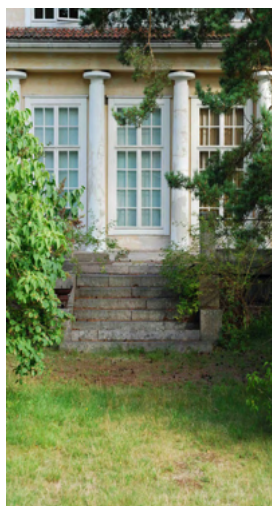
Villaområdena utvidgades under 1890-talet till Mannerheimvägen, det så kallade Östra Badhusparkens villaområde och från början av 1900-talet till Badhusparkens norra del närmare järnvägsområdet. Det som utmärker villaområdet i Hangö Badhuspark är att villorna inte har egen strand, utan att stränderna ägs av staden.

Mellan villorna och sandstranden längs med Mannerheimvägen växer ståtliga för Hangö udd typiska dynskogstallar. Skogen har delvis växt så tät att villorna döljer sig i växtligheten. På samma sätt har parkremsan som kantar Mannerheimvägen (mellan gatan och tomterna) kommit att växa sig tämligen tät på grund av att den inte har skötts. Detta gör att villorna syns mindre i stadsbilden.

Områdets speciella drag har i huvudsak respekterats på villornas gårdar och i trädgårdarna, dvs. den karga havsstrandsnaturen och den fattiga sandjordmånen. Utmärkande för området är rundhällar, tallar, ris och låga stenväxter samt landskapets öppenhet, "transparens". Karakteristiska utsmyckade trästaket kantar villatomterna på Appelgrensvägen.

Möjligen har publikevenemangen och den allmänna ökningen av turister i badhusparken medfört ökat tryck på att inhägna tomterna. Den öppna insynen mot gårdarna har varit typiskt för Badhusparken. Höga staket och höga täta häckar är inte typiska sätt att inhägna villornas gårdar. Låga järnstaket har blivit populärare under de senaste åren och de passar också bra på många tomter.

Detaljplanen från 1950-talet för området mellan Villavägen och Korsmansgatan i den 3:e stadsdelen har inte genomförts. Bl.a. skiljer sig de gatulinjer som dragits från de som presenteras i detaljplanen. Behovet av att skydda byggnader på det här området har inte utretts.

Syftet med villaområdet är att utveckla den bebyggda kulturmiljön av riksintresse som helhet. Det ska tas fram anvisningar för byggsätt för Badhusparkområdet i samband med eventuella detaljplaneändringar. Kompletterande byggande enligt detaljplanen äventyrar inte Badhusparkens värden.

När detaljplanen förnyas ska en användning av villorna för produktion av inkvarteringstjänster möjliggöras.

Individuella detaljer är typiska i villa området.

Inkvartering ordnas bl.a. i Villa Tellina, Villa Maija och Villa Thalatta.

Största delen av villor har dämpad färgsättning, men man hittar också intensiva färger.

Hangös förhållanden för trädgårdsskötsel

Till skillnad från det andra berömda villaområdet av riksintresse i Runsala, där jordmånen och det lämpliga klimatet gynnade trädgårdarna och nyttoodlingarna och där villaparcellerna också omfattade åkerareal för egen trädgårdsodling erbjuder Hangö Badhusparks karga jordmån och Hangös yttre skärgårdsklimat inte den bästa utgångspunkten för trädgårdshobbyer.

Havsklimatet gör att våren kommer långsamt, däremot är höstarna långa och varma. Jordmånen är sandig och bergen ofta nära markytan. På många ställen är det mjålan som är räddningen för trädgårdsodlingarna, eftersom den håller fuktighet bättre. I Hangö råder ofta långa perioder utan regn och då behöver växterna vattnas. Största delen av Hangös centrumområde är viktigt grundvattenområde. Det betyder att gårdarnas växter får gödas måttligt. De ståtliga tallarnas rötter i Badhusparken stiger ofta ända upp till ytan, vilket kan göra det svårt att anlägga och underhålla gångar på gårdarna.

Gård med tallar vid Villavägen.

Låga häckar gränsar till representativ gård via Solgränd.

Mål och rekommendationer i anslutning till skötseln av miljön på villaområdet

Bestämmelser om byggande och sanering av villaområdena i Badhusparken ingår i detaljplanen för området och i byggordningen.

Med hänsyn till områdets historia, klimat och jordmån rekommenderas följande råd beaktas i skötseln av trädgårdar:

- gallra växtlighet på tillräckligt avstånd från villans träkonstruktioner
- i syfte att bevara en öppen vy, "transparens" i landskapet
- gallra tät vegetation från landskapsmässigt betydelsefulla vylinjer
- välj växtlighet med beaktande av förhållandena på området, växter som tål torka
- undvik stora gräsmatteområden, eftersom gräsmattor inte trivs i karga sandhaltiga momarker
- gynna mycket låga häckar av träd eller växter
- gynna sand- eller naturstengångar
- undvik att ansluta nya terrasser till stora byggnader

Parkavdelningen vid stadens tekniska byrå ger vid behov invånarna råd och handledning när det gäller att utveckla gårdsområdena och beakta och framhäva särskilda drag i området. Ta kontakt med byggnadstillsynen när det gäller planer i anslutning till istandsättning av villor.

Förklaring

1. Lind
2. Prydnadsäppelträd
3. Tulpan
4. Alpros

Växter som trivs i Badhusparken i Hangö:

Buskar:

schersminsläktet, buskrosor, syren, vanlig och ungersk syren, gullregnsbuske, hagtorn, pärlhagtorn och rosenhagtorn, oxel och finnoxel, häggmispel, gullrips, paradibuske, vingbened, bened, ärtbuske, liguster, snöbär och även berberis, rhododendron, oxbär, prydnadsbarrbuskar, spirea.

Träd:

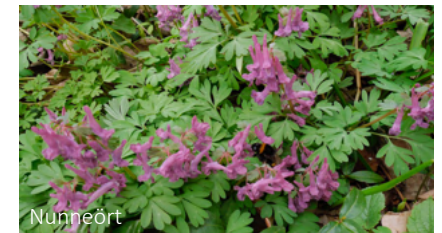
äppelträd, prydnadsäppelträd, körsbär, prydnadskörsbär, plommon och prydnadsplommon, krikon, hägg, purpurhägg, Virginia-hägg, naturens tallar, tjäral, ek, lönn: vanlig, mongolisk, tatar, naver, bergs-, almar, bergs och penn-, ädelgran, engelsk pyramidpoppel, hästkastanje, björk, lind: park och framför allt kejsarlind, ädelnöt, bok

Mångåriga blommande växter:

pion, grupprosor, konvaljer, förgätmigej, primula, iris, bergsväxter, t.ex. mandelblomma, aster, vallmo, olika lökväxter.

Rankor:

vildvin, spaljevildvin, japansk träddödare, klematis, spaljéros

Allmänt om tallar som gårdsträd

Tallen (*pinus sylvestris*) är Finlands allmännaste skogsträd som behöver rikligt med ljus för att frodas. Många av Hangös tallar har beroende på väderomständigheterna ett avvikande utseende i förhållande till tallar som växer på andra håll i landet. Hangös tallar som formats av det marina klimatet är ofta låga, krokiga och snedväxta eller allt detta. Tallens livscykel är allmänt taget 250-300 år men de kan leva till över 400 år. Den äldsta i Finland kända tallens ålder är ca 780 år och i Hangö är de äldsta trädindividerna cirka 600 år gamla.

Tallen är ett lättskött gårdsträd. Den trivs under karga omständigheter, är inte känslig för stötar och kräver ingen gödsel. Tallen tål i likhet med andra trädarter inte att man staplar mark på dess rötter. Således kan en utfyllnad, utjämning eller ändring av gården till gräsmatta bli dess öde. I sådana fall börjar tallen ruttna vid roten och kan förorsaka fara för människor och byggnader.

Tallens rotsystem sprider sig hos ett fullvuxet träd i en ca 6 meters radie från trädets stam och på cirka 8-13 cm djup. Om jordmånen är mjuk producerar ca 50 % av tallarna nedåt växande pålrötter. Allmänt taget borde man inte utföra grävarbeten närmare än 2,5 meter från trädets stam och stora rötter borde kringgås. Över fyra

centimeter tjocka rötter får över huvud taget inte kapas. Tallen står tack vare sitt rotsystem väl mot stormar. På grund av de starka sydvästliga vindarna har nästan alla tallar i Hangö blivit krokiga. Om rötterna trots allt på den ena sidan börjar höja sig och trädet börjar luta lönar det sig att ta kontakt med tekniska verket eller vid nödsituationer med räddningsverket.

Tallen kan bl.a. på grund av tung snö fälla sina grenar. Det är naturens sätt att lätta på trädets topp, således är det inget fel på trädet också om det faller stora grenar. En brusten gren kan hänga från trädet i sitt gamla skal i många års tid. Grenens fäste torkar långsamt och efter ett antal år faller även fästet bort. Vid beskärning av träden kan man använda sig av en teknik som imiterar naturen, varvid man av den gren som tas bort lämnar kvar en 30-50 cm lång "kådtapp". Tappen torkar under flera års tid varefter den kan avlägsnas. Vid beskärning rekommenderas anlitande av en yrkesmänniska (arborist eller motsv.).

Vill du, min vän, i superlativ grad njuta av Hangös förtjusande augusti, välj då att en solig morgon söka dig ur sängen ett par timmar tidigare än vanligt. Man får vara ganska okänslig för natureffekter och man skall likväl reagera för den stillhet som denna tid råder i tallarnas ståtliga pelarhallar, längs stranden och ute på havet. Vågskvalpet tränger denna del av dagen djupast i din själ.

-Incognito, Hangö 1925

Förnyande av gårdens trädbestånd

På många av badhusparkens gårdar växer utöver lindar och andra ädla lövträd även över etthundraåriga tallar. För bevarandet av stadsbilden rekommenderas att man på gårdarna odlar också nytt, ersättande, trädbestånd vid sidan av det redan befintliga trädbeståndet. Tallen växer som ung snabbt och dess längdtillväxt kulminerar efter 50-60 år. Från en liten, några tiotal centimeter hög, planta växer den på cirka 10 år till en längd av ca två meter.

Det är ofta utmanande att odla tall på en önskad plats. Störst är sannolikheten att lyckas med odling av tall om växtplatsen är ljus och tallplantor förekommer i grupper om 3-5 st. Vid placeringen av ett nytt träd bör man även beakta rotsystemets inverkan på skötseln av gården samt sörja för ett tillräckligt avstånd från byggnaderna. Efter cirka fem år lämnar man endast den bästa individen kvar att växa. Man kan med markägarens tillstånd söka en mindre mängd plantor från naturen eller så frön. Vid plantskolorna kan man få litet större plantor men då dessa anskaffas finns en risk för sjukdomar eller skadedjur som kan förorsaka skada också på träd i näromgivningen. Plantorna ska planteras på samma djup som de växt.

Tall som har törskaterostsvamp.

Toppen har avlägsnats, men tallen har ännu vitalitet.

En brusten gren som hänger från trädet i sitt gamla skal.

Tallplantor som växer på parkområde.

Om avsikten är att odla en tall för att i framtiden ersätta någon av gårdens tallar borde plantorna planteras ca 2 meter från det nuvarande trädet. På så vis får plantorna tillräckligt med ljus samtidigt som det unga trädet inte lider av avlägsnandet av det gamla trädet.

Sjukdomar

En frisk tall har rikligt med barr och i dess topp finns just inga torra grenar. Tallen har flera sjukdomsalstrare av vilka den i Hangö vanligaste är törskaterostsvampen. Törskaterostsvampen igenkänns på trädets döda skelettliknande topp, kådavrinning och hål i trädets sidor (bandlika hål i stammen). Svampen smittar av sig från träd till träd genom sporer. Det är inte alltid nödvändigt att avlägsna hela trädet, det kan räcka att avlägsna endast toppen eller en gren.

6. Furuvik-Bellevue: Presentation av området

Närmare beskrivning se
Utredning om grundande

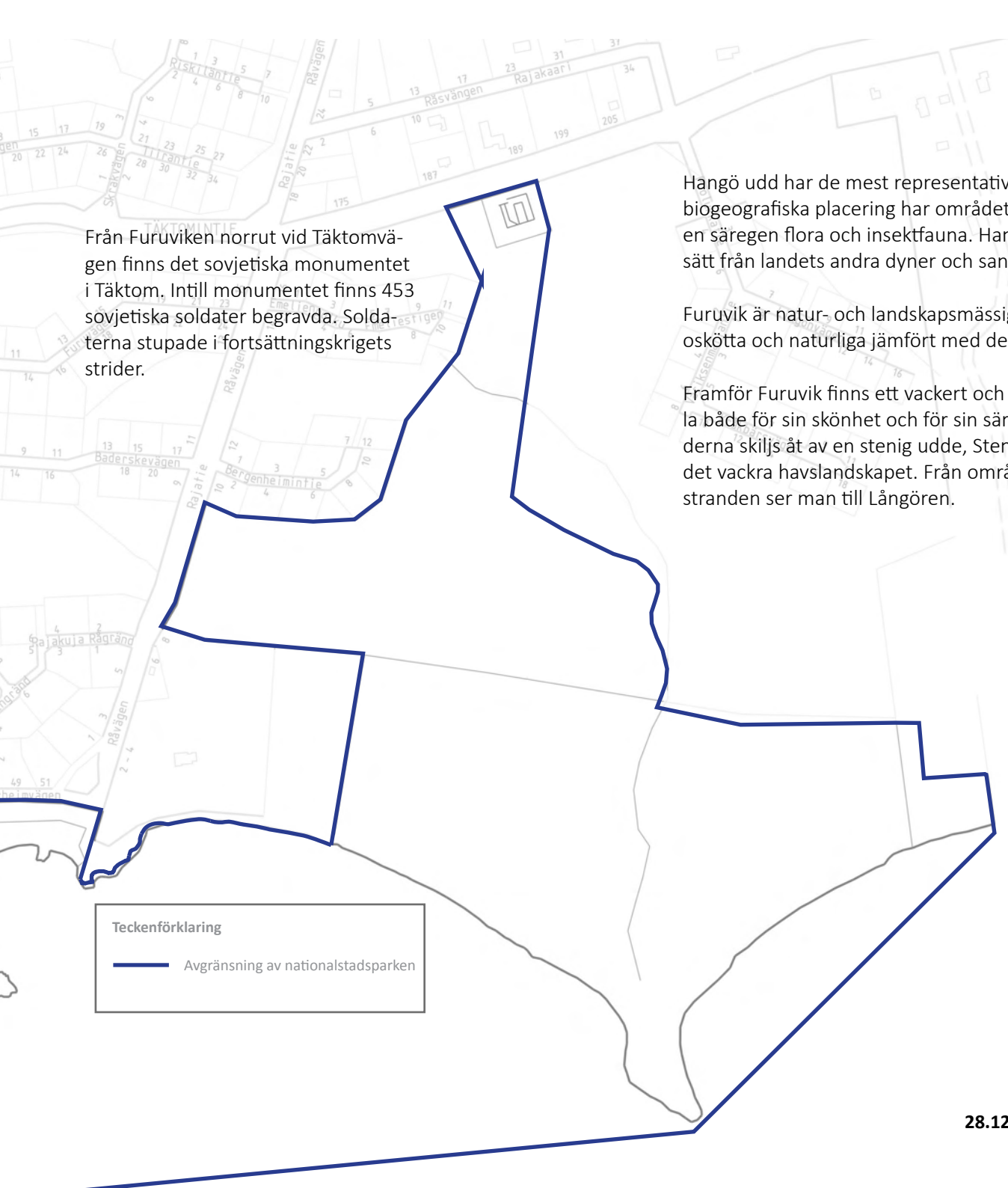
Industrikoncentrationen i Hangö Norra uppstod från början av 1910-talet. Det fanns industri på området redan innan, på 1880-talet, men de första industribyggnaderna har inte bevarats fram till våra dagar. Industriebbyggelsen som kom till på 1910–20-talen karakteriseras av det enhetliga byggmaterialet, kalksandstegel som tillverkades vid tegelfabriken i Tvärminne. Bland de mest betydelsefulla industribyggnaderna på området finns kexfabrikens produktionsanläggningar. Kexfabriken hette från början Finsk-Engelska Biscuitfabriken och grundades år 1910.

Området med Badhusparkens jordlotter i Hangö utvidgades mot öster längs havsstranden år 1897. Utvidgningsplanen gjordes av Karl Linsen. Längs Kolavikens strand planerades två rader jordlotter och mellan dem en väg (den nuvarande Mannerheimvägen) med samma sträckning som strandlinjen. Tomtindelningen fortsatte ända till Tåktom bys rå. Den södra tomtraden uppvisar flera kulturhistoriskt betydelsefulla byggnader, som tidsmässigt är placerade i perioden 1890–1939. Några senare byggda egnahemsvillor bryter den ganska enhetliga villaraden.

Norr om villaområdet ligger en ortodox kyrka som hör nära samman med badhuskulturen.

Långsanda sand- och dynområde hör för sin del till den kulturhistoriskt och landskapsmässigt betydande s.k. Östra Badhusparken. Landskapsmässigt kantas det öppna strandområdet av Pension Bellevue och det östliga villaområdet samt ännu längre österut av det talldominerade sandfältet. Bellevue är landskapsmässigt ett landmärke som syns på långt håll. Av villaområdet syns vissa delar av fasaderna och tornkonstruktioner som sträcker sig över tallarna. Gränsområdena till den öppna stranden (Bellevue, villorna med sina tallar, talldungen med sina vresrosor) är betydelsefulla för fjärrlandskapet eftersom de syns så bra på långt håll.

I samma riktning som strandområdet går en sandig promenadväg, som går från den öppna Bellevuestranden genom en glesbevuxen tallmo till en tätare talldunge. Promenadvägens naturliga slutpunkt är kaféet De fyra vindarnas hus på Lilla Tallholmen. Därifrån öppnar sig vackra vyer både mot väst till Långsanda, mot öst till Råuddens klippiga udde bildar en liten höjdpunkt i landskapet och erbjuder en vacker utsiktsplats.

Från Furuviiken norrut vid Tåktomvägen finns det sovjetiska monumentet i Tåktom. Intill monumentet finns 453 sovjetiska soldater begravda. Soldaterna stupade i fortsättningskrigets strider.

Hangö udd har de mest representativa sandstränderna och dynlandskapen på vår sydkust. Tack vare sin biogeografiska placering har området Furuvik, liksom Hangös andra sandområden i närheten av havet, en säregen flora och insektfauna. Hangös dyner och sandstränder skiljer sig ekologiskt på ett märkbart sätt från landets andra dyner och sandstränder.

Furuvik är natur- och landskapsmässigt ett värdefullt objekt. Stränderna i Furuvik är i huvudsak helt oskotta och naturliga jämfört med de i Hangö, där största delen av dem tagits i bruk som badstränder.

Framför Furuvik finns ett vackert och öppet havslandskap. Stranddynerna är landskaps mässigt värdefulla både för sin skönhet och för sin säregenhet. Strandlinjen är totalt över en kilometer lång. Sandstränderna skiljs åt av en stenig udde, Stenudden, där det finns en vacker utsiktsplats varifrån man kan se det vackra havslandskapet. Från områdets västra strand syns De fyra vindarnas hus och från den östra stranden ser man till Långören.

År 1962 fattade Hangö stad ett eget skyddsbeslut gällande dynområdet med tall öster om villorna. Kännetecknande för området är den karga och torra jordmånen som undervegetationen bildar mattliknande områden på. Utmärkande för området är tallarna som ställvis påminner om verkligt ståtliga stora bonsaiträd. Skyddsområdet har avgränsats med låga och nästan omärkbare staket av lätt konstruktion.

På spetsen av Stenudden finns en jungfrudans som är en labyrint byggd av större stenar. I en korrekt lagd jungfrudans finns det endast en väg till mitten av labyrinten och tillbaka. Man känner inte med säkerhet till jungfrudansernas ändamål. Man tror att de kan ha använts bl.a. i fruktbarhetsriter. Stenuddens jungfrudans finns inte i museiverkets register över fornlämningar.

Teckenförklaring

— Avgränsning av nationalstadsparken

Furuvik-Bellevue

6.1. Skyddsområdena och objektena

Hangö Norra industriområde har på ett betydande sätt bidragit till Hangö Norra-områdets uppkomst och är fortfarande en betydande enhet i stadsbilden. Hangös industrihamnar och goda trafikförbindelser gav staden fina förutsättningar för industri. På Hangö Norra-området fanns industri redan under 1880-talet, men den nuvarande helheten uppfördes i huvudsak från och med 1910-talet. Hangö Kex industribyggnader hör till **RKY**-objekten.

Den **ortodoxa kyrkan** skyddas med stöd av lagen om den ortodoxa kyrkan.

Skydd av grundvatten

Skyddsplanen för Hangös grundvatten har uppdaterats 2013. I skyddsplanen analyseras grundvattenområdenas hydrogeologiska förhållanden och riskfunktioner i grundvattenområdena som hotar grundvattenkvaliteten.

Från Fyra Vindars Hus till Bellevue är stranden en del av Östra Badhusparkens villaområde (**RKY**). Till villaområdet hör Stora Kolavikens strandpromenad och i slutet av den sommarcafé Fyra Vindars Hus.

Långsanda naturskyddsområden

Stormhälla; i detaljplanen och detaljplaneändringen för öarna Stora och Lilla Tallholmen, som stadsfullmäktige godkände 19.1.2016, har strandområdet betecknats som skyddsområde (SL).

Furuviks naturskyddsområde

grundades 9.9.2008

Området omfattar en areal på 15,2 ha. På naturskyddsområdet förekommer ett flertal kustnaturtyper och dynnaturtyper. Artbeståndet är mångsidigt och representativt. På skyddsområdet växer rikligt med sandsträndernas bladarter och det förekommer utrotningshotade insektarter som måste skyddas.

Ekenäs och Hangö skärgårds och Pojovikens havsskyddsområde (FI0100005)

I Natura 2000 –området ingår havsområdena i enlighet med avgränsningen. Dessutom omfattar området vissa ö- och fastlandsområden som redan tidigare skyddats eller som ingår i skyddsprogram. Området längst i väster, Anklarsbukten, ingår i nationalstadsparkens område. Anklarängsbukten hör dessutom till strandskyddsprogrammet och åsbildningen Långören till programmet för skydd av åsar. Västerfjärden, Österfjärden och Tåktbukten hör till ett program för skydd av fågelvatten, eftersom de är viktiga häcknings- och viloområden för fåglar.

På det omfattande havsområdet är målet att skydda havsbotten, naturen under vatten och vattenkvaliteten. På landområdena är målet att skydda sällsynta eller utrotningshotade arter och vissa miljöer. Skyddsområdet har också tagits upp i förteckningen över internationellt värdefulla våtmarker, det vill säga ett så kallat Ramsar-objekt.

Anklarängsbuktens naturskyddsområde, grundat 19.12.2008

Området har en areal på ca 220 ha, av vilka ca 12 ha hör till Hangös nationalstadspark. I skyddsområdet finns låga vikar med vidsträckt sandstränder och sandbotten och området är synnerligen viktigt för skyddet av strand- och vattennaturtyper. Områdets klippor, grund och sandiga öar är viktiga häcknings- och viloområden för ett flertal fågelarter.

Teckningförklaring

- Avgränsning av nationalstadsparken
- Område som är skyddat genom detalplanbeteckningen /s
- Byggnad som är skyddad genom detalplanbeteckningen (sr)
- Naturskyddsområde som är skyddat genom detalplanbeteckningen (LS)
- Detalplanerad naturskyddsområde, planeringen är oavslutad
- Naturskyddsområde
- Natura2000
- Grundvattenområde
- RKY -område
- Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön.
- Fornminnesobjekt

Furuvik-Bellevue 6.2. Skötsel- och nyttjandeplanerna

Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar, Furuvik östra (2007)

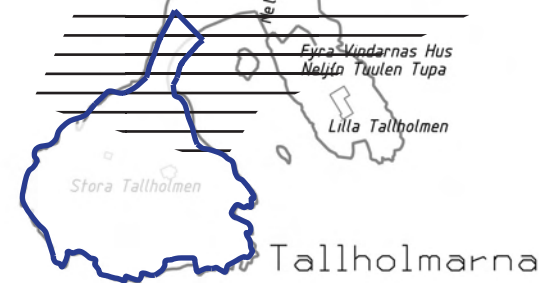
År 2007 utarbetades som tillägsarbete en skötsel- och användningsplan för Furuviks östra delar. Av den har endast skötselkartan bevarats.

På stadsområdet tas schakt och ståtliga tallar fram med stöd av kartan. Klipp- och skogsområdet i söder bevaras i naturligt tillstånd och miljön kring stigen som leder till det ryska minnesmärket är ett parkliknande friluftsområde.

En ny skötsel- och användningsplan måste tas fram för området.

En **skötsel- och användningsplan för Kolaviken** utarbetas som bäst. Skötsel- och användningsplanen görs upp i samarbete med NTM-centralen och staden och målet är att utarbeta en tydlig och detaljerad skötsel- och användningsplan i vilken man kommer överens om utvecklingen av natur- och rekreationsbruket på ett sätt som tillfredsställer alla parter.

I **utkastet** till skötsel- och användningsplan hör till de viktigaste målen att återinföra det öppna strandområdets soliga livsmiljöer genom att kraftigt gallra trädbeståndet och utrota vresrosen. Tidsspannet i planen sträcker sig till år 2025.

Skötsel- och användningsplan för Furuviks naturskyddsområde, 2003 (fastställd 2008)

Skötsel- och användningsplanen gäller det ca 17 ha stora naturskyddsområdet som Hangö stad äger i miljön kring Stenudden. I planen fastställs som viktigaste mål:

- Skyddet av sandstrandens och dynernas vilda vegetation och djurrike samt tryggande av en naturenlig utveckling
- Upprätthållande av landskapet
- Planering och styrning av rekreatjonsbruket så att naturvärdena bevaras även då det planerade området i norr har bebyggts och området används mera än nu.

De främsta åtgärderna i skötsel- och användningsplanen har planerats för en period på fem år. Det har inte tagits fram närmare ordning eller tidpunkt för planen på lång sikt, i stället kommer åtgärderna att genomföras enligt behov och resurser.

Området har börjat skötas i enlighet med planen 2008. Vresrosen har förstörts för hand och maskinellt i många år. Trädbeståndet längs strandens kant har behandlats 2008-2009.

En del av åtgärderna har genomförts med hjälp av talko- och naturgrupper.

Informationstavlor som styr rekreatjonsbruket har placerats ut 2014.

Enligt uppskattning av förmannen för parkavdelningen måste planen uppdateras.

Furuviks vegetationsuppföljning fullföljdes sommaren 2009 i ett samarbetsprojekt mellan Nylands miljöcentral och Hangö stad. Syftet med uppföljningen var att utreda Furuvik naturskyddsområdes aktuella status och uppdatera rekommendationerna angående skötseln i skötsel- och användningsplanen som publicerades 2003.

I Hangös uppföljnings- och skötselpublikation för Furuvikens naturskyddsområde framhävs gallringen av tallar och förstörelsen av vresrosen som de viktigaste skötselåtgärderna.

Teckningförklaring

- Avgränsning av nationalstadsparken
- Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar
- Skötsel- och dispositionplan över Furuvik
- Skötsel- och användningsplan för Kolaviken (under arbete)
- Ekologisk förbindelse: Fladmossen

Furuvik-Bellevue 6.3. Planering

Industriområdet i Hangö Norra

På förutvarande kexfabrikens tomt gäller detaljplanen 104 från år 1977, var området är betecknats för kombinerad industri- och lagerbyggnader. På förutvarande margarinfabrikens tomt gäller detaljplanen 1 från år 1959, var tomtens betecknats som fabrikskvarter.

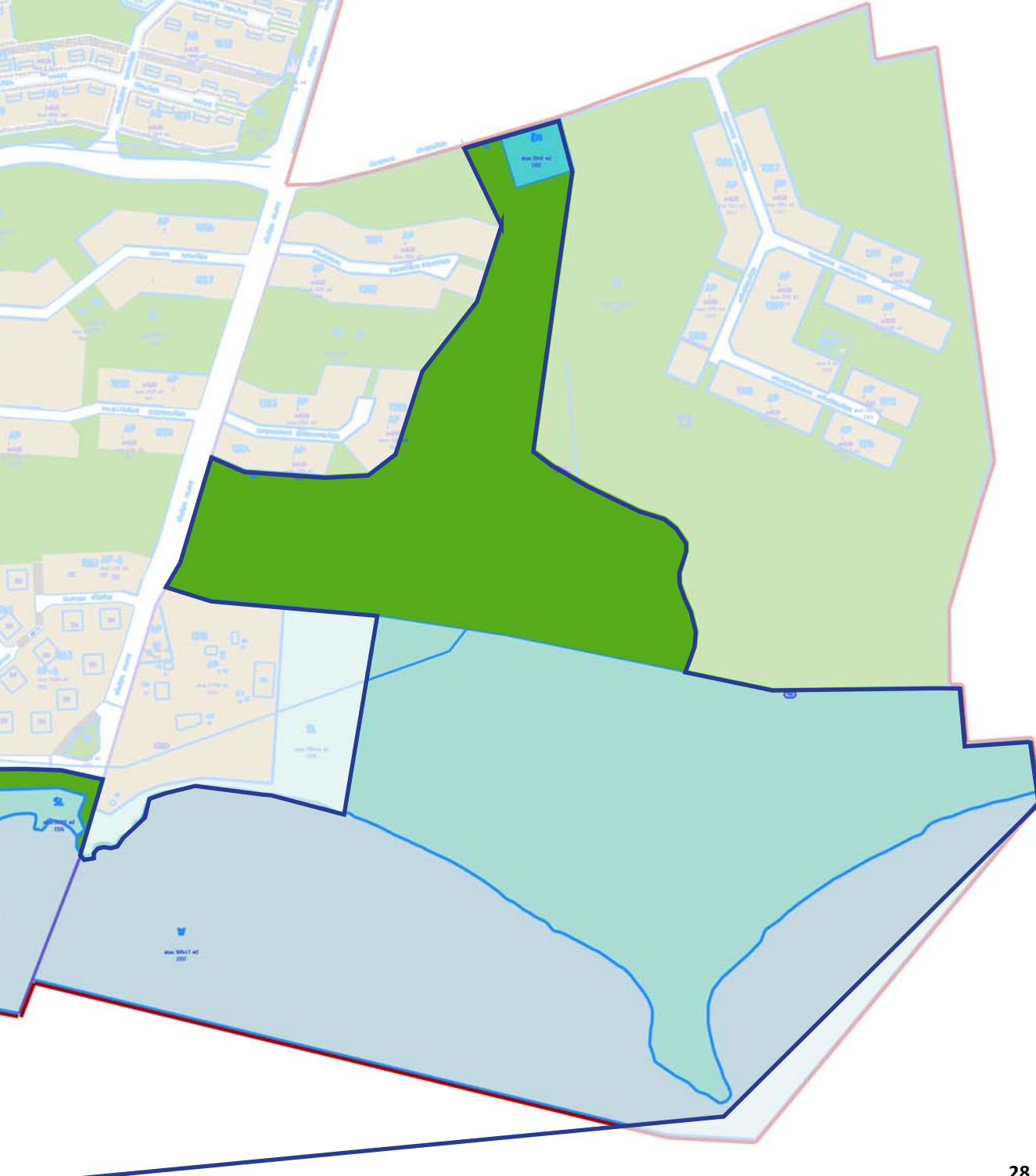
I stamstadens generalplan har industriområdet betecknats som område för service och förvaltning, som ligger på grundvattenområde (P/pv) och är värdefullt med tanke på stads eller bybilden (sk-7).

Östra badhusparkens villaområde

Pension Bellevue och dess ekonomibyggnader har skyddats genom detaljplan. Villor och en del av ekonomibyggnader har skyddats genom detaljplan. Kvartererna längs Mannerheimvägen har betecknats som område där miljön bevaras (/s). Dessutom innehåller planen bestämmelsen att vid byggande på planeområdet bör man sträva till att bevara den kulturvegetation som finns på området.

Långsanda

De fyra vindarnas hus, Stora Tallholmen, en del av Långsanda stranden och östra delen av Furuviiken hör till detalplaneändringen som stadsfullmäktige har 19.1.2016 § 1 godkänt. Planen är delvis ikraftträdande.

Furuvik

I området gäller detaljplanerna 181 och 192 från år 1998 och 2000. Skogsområdena är närrekreationsområden (VL), där friluftsleder betecknats.

Furuvik finns på grundvattenområde.

Vid Täcktomvägen finns det Ryska Monumentet, som är fornminnesobjekt.

I detaljplanen har Stenudden och dess strandzon betecknats som natursskyddsområde (SL), där en vårds- och användningsplan bör uppgöras. Planen har uppgjorts år 2003.

Teckningförklaring

— Avgränsning av nationalstadsparken.

Furuvik-Bellevue

6.4. Målsättningar och åtgärder

Detaljplanen för Hangö industriområde är föråldrad och byggnadernas skyddsstatus ska avgöras genom planen.

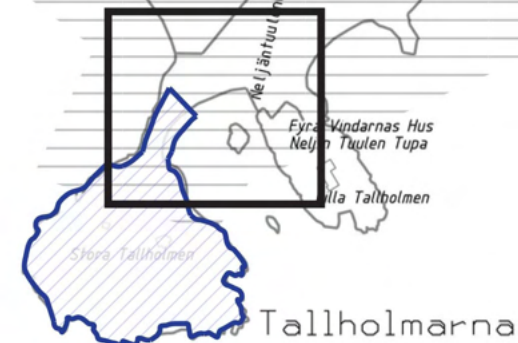
Det finns behov att ge anvisningar om inhägnad och ordnande av villaområdets gårdar på Mannerheimvägen. I Hangö stads byggnadsordning beaktas inte villområdets särskilda drag tillräckligt.

Betydelsen av att villorna syns ute till havs och när man ser in mot land ska beaktas när anvisningarna utarbetas.

Parkområdet (VP-1) som kantar Mannerheimvägen och som betecknats i detaljplanen ska skötas i enlighet med planbeteckningen så att villorna framträder i stadsbilden.

Bellevue-stranden kommer att användas som badstrand också i fortsättningen. Ytterligare aktiviteter kommer inte att styras till stranden, utan den ska bevaras som en s.k. badstrand lämplig att fredas. Strandens servicenivå höjs genom en satsning på högklassiga material. Strandens simstrand kan rengöras maskinellt.

Långsanda strand sköts även i fortsättningen som en naturstrand. Algvallarna avlägsnas enligt behov med ca två års intervaller från områdena där de största förekomsterna finns. Trädbeståndet gallras och vresrosbeståndet avlägsnas för att soliga livsmiljöer som passar insekter och vissa växter ska bevaras.

Kompletterande område, nytt villaområde: Det moderna sättet att bygga villor skänker Hangös villakultur tidsmässiga skikt.

Skötsel- och användningsplanen för Stenuddens naturkyddsområde ska uppdateras.

Stora och Lilla Tallholmens östra stränder bevaras i naturligt tillstånd. Skötselåtgärderna liknar dem som genomförs på Långsanda strand. Serviceutrustningarna förbättras måttligt exempelvis genom att antalet sopkärl i samband med parkeringarna utökas. Man strävar inte efter att styra stora besökarmängder till området för att naturtillståndet inte ska försvagas. Stigen i dynskogen bör förtydligas så att det inte uppkommer flera sidostigar.

Skötseln av naturkyddsområdena fortsätter i enlighet med de skötsel- och användningsplaner som har tagits fram för dem.

Skötsel- och användningsplanen för Stenuddens naturkyddsområde ska uppdateras liksom också skötsel- och användningsplanen för parkskogarna på Furuvikens östra delar.

Teckenförklaring

- Avgränsning av nationalstadsparken
- Upprättning av en nya skötsel- och nyttjandeplan
- Behov av uppdatering av skötsel- och dispositionsplan över Furuvik, 2003
- Skötsel- och användningsplan för Kolaviken (under arbete)
- Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar, 2007
- Behov av uppdatering av detaljplan eller upprätta en byggnadssättanvisning
- Potentiellt kompletterings område
- Viktigt landmärke
- Viktigt utsiktsplats

7. Rutter och informationstavlor

Cyklning är ett omtyckt sätt att färdas i Hangö, särskilt på sommaren. Avsikten är att förbättra förhållandena för cyklning och anvisa ordentliga cykelparkeringar på viktiga områden i Östra hamnen, vid Casino, på Plagen och vid Fyra Vindars Hus.

Informationstavlor placeras ut vid populära objekt längs huvudleden. På en sida presenteras Hangö nationalstadspark allmänt och på de två andra det närliggande området.

Tresidig informationstavla

Informationstavla, Kotka national stadspark

Genomförd gatuplan för Hamngatan på våren 2016.

De olika delområdena förenas med varandra i anslutningsleden. Ruttens material kan vara detsamma, när man längs huvudleden eller med hjälp av tydlig information visar var övergången mellan områdena ligger.

En enhetlig huvudled åstadkoms med hjälp av yt-material för ruttens och utrustning; bänkar, sopkärl, belysning, skyltar och informationstavlor samt cykelställningar. Den för Hamngatan godkända gatuplanen ger ramarna för huvudledens framtoning; kantstenar av granit, belysningsarmaturens stil, färgvärlden för gångstigarnas ytbeläggning.

Från huvudlederna kan man vika av in på sidoleder, t.ex. till parkdammen eller kärleksstigen. Rutterna borde också ha en enhetlig yttre framtoning, men ändå avvika en aning från huvudlederna t.ex. i fråga om ytbeläggningsmaterial och belysningsarmaturens stil.

Teckenförklaring	
	Avgränsning av nationalstadsparken
	Huvudled
	Viktig sidoled
	Eventuell förbindelseled
	Informationstavla

Källförteckning

- Aspelund, Paula 2009: Hangon Furuvikin luonnonsuojelun seuranta ja hoito. Nylands miljöcentralers rapporter 12/2009.
- Byggnadskontoret 2009: Helsingin rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus. Helsingin kaupungin Rakennusviraston julkaisut 2009:11
- Byggnadskontoret 2014: Rakennusviraston kaupunkipuuselvytys -Taustaselvitys ja nykytilan kuvaus.
Helsingin kaupungin Rakennusviraston julkaisut 2014:4.
- Ekström, Birgitta & Wall, Birgitta 1994: Hangö badanstalt 1879-1939. Hangö museums publikationsserie nr 14.
- Faunatica Oy 2011: Hangon kantakaupungin yleiskaava-alueella sijaitsevat ekologiset käytävät sekä lepakkoselvitys.
- Faunatica Oy (kommande): Hoito- ja käyttösuunnitelma Kolaviken, Hanko.
- Faunatica Oy 14.10.2010: Muistio; Hangon kaupungin kahden lammen viitasammakko-, sukeltajakuoriais- ja eteläntytönkorentoselvitys.
- FCG 2011: Generalplan för stamstaden, Behovsprövning av naturbedömning.
- Forststyrelsen 2012: Skötsel- och användningsplan för Tulluddens fågelskyddsområde och lunden på Bengtsår.
- Försvarsmakten. Skyddsområden vid finska kusten. På adressen: <puolustusvoimat.fi/sv/kartor-over-skyddsomraden>
- Hagner-Wahlsten, Nina 2011: Hangon Casinon ympäristön, Puistovuorten lähivirkistys- ja Plagenin alueen lepakkoselvitys 2011. BatHouse.
- Hammarström, Katja & Grönholm, Peik 2003: Skötsel- och disponeringsplan över Furuvik. Hangö stad.
- Hangö stad 2008: Hangö nationalstadspark, Utredning om grundadandet 2000-2007.
- Hangö stad 2013: Generalplan för stamstaden.
- Helsingfors Universitet, Institutionen för skogsvetenskapen. Pinus Sylvestris -Metsämänty, mänty.
På adressen: < helsinki.fi/metsatieteet/arboretum/puulajit/pinus_sylvestris.html#alku >
- Holmberg, Johanna 2011, uppdaterad 2015: Uimavesiprofiili Hangon kaupungin Tulliniemen eteläinen uimaranta. Sydspetsens miljöhälsa.
- Kalliokoski, Ari & Junes, Janne & Kansonen, Juha & Eerikäinen, Esa 2012: Väyläverkoston yhtenäinen luokittelu kunnossapidon suunnittelua varten, Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 10/2012.
- Lattunen, Petra 2008: Hangon kaupungin uimarantojen riskikartoitus.
- Lehto, Tiina 1989: Byggnadskultur och kulturlandskap i Hangö. Hangö museums publikationsserie nr 8
- Markanvändnings- och bygglag. Uppdaterad lagstiftning 5.2.1999/132. På adressen: <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>.
- Museiverket. Arkeologisen kulttuuriperinnön opas; Jatulintarha. På adressen: < akp.nba.fi/wiki;jatulintarha >
- Museiverket. Fornlämningsregister. På adressen: <kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=mjreki>.
- NatureGate. Tall. På adressen: < luontoportti.com/suomi/sv/puut/tall >
- Naturresursinstitutet. Tervasroso. På adressen: < metla.fi/metinfo/metsienterveys/lajit_kansi/crflac-n.htm >
- Ramboll 2013: Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueet; Melulle altistuvien analyysi.
- Skogsforskningsinstitutet. Metsätieteen aikauskirja 2/2008. sivut 141-142. Osoitteessa: < metla.fi/aikauskirja/full/ff08/ff082141.pdf >
- Yle Uutiset. Hangon massiivinen saksalaisleiri toimi ihmiskohtaloiden suppilona sodan aikana – nyt salat paljastuvat maan alta. På adressen:
< yle.fi/uutiset/hangon_massiivinen_saksalaisleiri_toimi_ihmiskohtaloiden_suppilona_sodan_aikana__nyt_salat_paljastuvat_maan_alta/9010321 >
- Ympäristösuunnittelu OYK & Hangö stad 2007: Skötsel- och användningsplan för Hangö parker och parkskogar.